Poštnina plačana v gotovini.

Leto IX., št. 28. („JUTRO“ XVII., št. 159 a) Ljubljana, ponedeljek 13. julija 1936 Cena 2 Din

Uredništvo: Ljubljana, Knaflјeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja „Življenje in svet“

Uredništvo:
Ljubljana: Knaflјeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126. vsak ponedeljek zjutraj. — Naroča se posebej in velja po pošti prejemana Din 4.-, po raznašalcih dostavljena Din 5.- mesečno
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1, Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Sestanek Schuschnigg – Hitler

Po doseženem načelnem sporazumu se bosta v kratkem sestala Hitler in Schuschnigg, da v podrobnostih uredita bodoče nemško-avstrijsko sodelovanje

Dunaj, 12. julija r. Kakor se doznava v dobro poučenih krogih, se bo v kratkem vršil sestanek med avstrijskim zveznim kancelarjem dr. Schuschniggom in nemškim kancelarjem Hitlerjem. Sestanek se bo vršil najbrže v Berchtesgadenu ali pa v kakem drugem kraju vbližini avstrijsko-bavarske meje. Na tem sestanku bosta dr. Schuschnigg in Hitler osebno nadaljevala razgovore o bodočem razvoju obnovljenih prijateljskih odnošajev med Avstrijo in Nemčijo. Zlasti bosta pri tej priliki razpravljalao poglobitvi medsebojnih gospodarskih odnošajev.

Avstrijsko tolmačenje sporazuma z Nemčijo

Dunaj, 12. julija. r. V avstrijski javnosti je včerajšnji sporazum med Avstrijo in Nemčijo splošno napravil velik vtis. Splošno se zatrjuje, da je sedaj končno avstrijska vlada začela urejevati vprašanje, ki je že ves čas, odkar je v Nemčiji zavladal Hitler, povzročalo avstrijskemu notranjemu in zunanjepolitičnemu položaju neko nestalnost in nejasnost. Le v nekaterih političnih krogih so z modusom vivendi nezadovoljni, heimwehrovci pa celo ne prikrivajo svojega presenečenja, ker so bili s tem v političnem pogledu docela izločeni iz vrste notranjepolitičnih faktorjev v državi in tako rekoč postavljeni pred vrata.

Mussolini zadovoljen

Avstrijski zvezni kancelar je seveda takoj obvestil italijanskega ministrskega predsednika Mussolinija kakor tudi madžarskega predsednika Gömbösa o doseženem sporazumu. V brzojavki, ki jo je poslal v Rim, je Mussoliniju znova posebej zagotovil svoje prijateljstvo in svoj trdni namen, da bo nadaljeval politiko avstrijsko-italijanskega sodelovanja. Mussolini mu je takoj odgovoril in je izrazil svoje veliko zadovoljstvo nad doseženim sporazumom med Avstrijo in Nemčijo. V svoji brzojavki je omenil nedavni sestanek, ki sta ga imela na Rocci delle Caminate in na katerem mu je že ustmeno sporočil svoj neomajni sklep, da ostane italijanska politika napram Avstriji nespremenjena.

Italijanska in madžarska vlada sta bili tudi službeno obveščeni o rekonstrukciji avstrijske vlade, ki se je izvršila po sklenitvi sporazuma z Nemčijo in po kateri je bil imenovan direktor vojaškega arhiva državni svetnik dr. Glaise-Horstenau za ministra brez portfelja, direktor kabineta zveznega kancelarja dr. Guido Schmidt pa za državnega podtajnika v ministrstvu za zunanje zadeve.

O sporazumu samem je Korbiro snoči objavil naslednje uradno poročilo:

Pogajanja, ki so se vršila nekaj časa med zveznim kancelarjem in nemškim poslanikom na Dunaju z namenom, da bi se normalizirali odnošaji med Avstrijo in nemško državo, so se sedaj zadovoljivo zaključila. Ta zaključek pomeni poseben uspeh politike zveznega kancelarja, ki je že doslej deloval z nezlomljivo vztrajnostjo, doslednostjo in državniško modrostjo za ohranitev popolne neodvisnosti in načrtno notranjepolitično pomiritev Avstrije. Uspeha mu ni mogoče odreči.

Avstrijska vlada ni nikoli negirala, da teži po taki normalizaciji med obema sosednjima državama, ki ju veže isti jezik. Pogoje za to normalizacijo je zvezni kancelar že ponovno jasno razložil vsej javnosti. Ti pogoji so naslednji:

Nedvoumno in popolno priznanje avstrijske neodvisnosti in samostojnosti, priznanje načela glede nemešavanja v avstrijske notranje zadeve, vpoštevanje dejstva, da so rimski protokoli iz leta 1934 skupno z naslednjimi protokoli iz leta 1936 neomajna osnova avstrijske politike, in končno popolno priznanje, da narodni socialisti v Avstriji ne prihajajo v poštev ne kot politični faktor ne kot pogodbena stran. Ta načela in pogoji so bili sedaj brez rezerve priznani. Zato nič več ne ovira normalizacije odnošajev med Avstrijo in Nemčijo, ki jih je že pokojni kancelar Dollfuss označil za enega izmed glavnih smotrov avstrijske politike. Avstrija je vselej poudarjala svoj položaj nemške države v Evropi. Tudi v bodoče se bo ravnala po tej okolščini, kadarkoli bo šlo za realizacijo miroljubnih namenov z miroljubnimi sredstvi. Obnova normalnih prijateljskih in sosednih odnošajev z Nemčijo pa je naravno vezana na pogoj, da ne bo škodovala nikakršnim interesom katerekoli druge države. Doseženi sporazum je popolnoma v skladu z znanim avstrijskim stališčem, da se ne smejo na noben način kršiti legitimne pravice in interesi drugih držav.

Avstrijska politika ostane tudi v bodoče v okviru rimskih protokolov in na osnovi pakta Društva narodov ter na osnovi načela o prijateljskih in korektnih odnošajih napram vsem državam sveta, ki priznavajo avstrijsko neodvisnost in se abstinirajo od vsakega vmešavanja v avstrijske zunanje zadeve. Ta normalizacija zagotavlja samostojnost in svobodo Avstrije ter zaradi tega pomeni bistveno podporo za ohranitev miru v Evropi, ki je bila dolgo časa v skrbeh zaradi nekih napetosti v srednji Evropi.

Nespremenjena ostane tudi avstrijska notranja politika, katere svrha je pomirjenje v notranjosti države. Kakor se je na odgovornih mestih čestokrat naglasilo, je pravica in dolžnost vsakega Avstrijca, ki je dobre volje, da pri tem sodeluje, to pa lahko stori le v okviru domovinske fronte s tem, da se pokori njenemu vodstvu in da deluje le v skladu z občimi državnimi interesi, ki ne smejo trpeti nikake škode.

Normalizacija odnošajev med obema nemškima državama v ničemer ne pomeni spremembe avstrijske ustave iz leta 1934. Prav tako pa tudi ne bo v ničemer vplivala na neomajno voljo zvezne vlade, da brani neodvisnost Avstrije z vsemi sredstvi, tako v notranje, kakor tudi v zunanje-političnem pogledu. Edina organizacija za ustvarjanje politične volje v Avstriji ostane domovinska fronta. Njene smernice se v ničemer ne spremene. V bodoče poleg nje ne sme delovati nikakršna druga politična organizacija. Pogoj za sprejem v domovinsko fronto ostane tudi v bodoče brezpogojno priznanje neodvisne krščanske demokratske stanovsko organizirane in avtoritativno vodene zvezne države Avstrije.

Iz tega sporazuma jasno izhaja, da v Avstriji ne zdaj, niti v bodočnosti mesta narodnemu socializmu. Proti nepopravljivim ekstremnim elementom, ki bodo, kakor prej so skušali širiti mržnjo in neslogo med ljudstvom, se bo tudi v bodoče postopalo z vso nepopustljivo strogostjo.

Nov zakon o zaščiti države

Komunike je bil objavljen kmalu po seji avstrijske vlade, na kateri so sklenili zavarovati položaj sedanjega režima v Avstriji tudi še na drugi način. Predvsem je bil sprejet novi zakon o zaščiti države, katerega določbe naj opravijo nedostatke kazenskega zakona glede kazenskih določb za napad na neodvisnost države za ogrožanje notranjega miru ter za sodelovanje v legalnih terorističnih formacijah in proti državnim organizacijam. Novi zakon kvalificira za zločin tudi vsako hujskanje k roparskemu umoru, požigom, nasilni sabotaži, zlasti pri brzojavu in radiju, zbiranje sredstev za borbo proti režimu, uporabljanje sredstev, ki lahko motijo javna zborovanja, prireditve, sploh vse, kar lahko vznemirja prebivalstvo. Končno so po novem zakonu določene stroge kazni za razširjenje neresničnih vesti v svrho vznemirjenja prebivalstva, ali zbujanja nepovoljnega vtisa v tujini. Vlada je razpravljala tudi še o drugih sredstvih, ki naj ji omogočijo ohraniti notranje in zunanjepolitični prestiž

Sodba Londona: Nov uspeh Nemčije

London, 12. julija. AA. Vest o sporazumu med Avstrijo in Nemčijo londonskih političnih krogov ni presenetila. Že dva tedna se je mnogo šušljalo in ugibalo o tem sporazumu, vendar pa listi, ki tolmačijo mnenje poučenih krogov in merodajnih činiteljev, ne prikrivajo svojega nezadovoljstva, da se je vprašanje odnošajev med Avstrijo in Nemčijo uredilo preko zapadnoevropskih velesil, na katere se je zlasti Avstrija doslej vendarle v mnogočem naslanjala. »Observer« pravi med drugim, da so bile države, ki so sklenile lokarnsko pogodbo, z avstrijsko-nemškim sporazumom znova postavljene pred dovršeno dejstvo. Nemčija je s tem zelo konkretno odgovorila na nekatera izmed vprašanj v znani angleški noti. »Sunday Times« presoja sporazum nekoliko bolj mirno in ugotavlja le, da je Nemčija dosegla nov zunanjepolitični uspeh, ki bo v mnogočem pripomogel do večjega vpliva na srednjo Evropo, a jo hkratu tudi znova približal sredozemskemu bazenu.

Prvi nemški komentar

Berlin, 12 julija. Edini komentar o avstrijsko—nemškem sporazumu objavlja pozno ponoči izhajajoči list »Nacht—Ausgabe.« V svojem komentarju poudarja, da je bil med Avstrijo in Nemčijo dosežen temeljni sporazum, ki predstavlja rešitev napetosti v tem delu Evrope. Politični položaj v Evropi je glede avstrijskega vprašanja rešen vsake negotovosti. Ves nemški narod bo ta sporazum sprejel z velikim zadovoljstvom. Ker je bil te sporazum sklenjen z vednostjo Rima, je s tem izključena v bodoče tudi vsaka možnost konflikta med Nemčijo in Italijo zaradi Avstrije. Po načelnem sporazumu med Dunajem in Berlinom bodo sedaj v kratkem sledili sporazumi o praktičnem izvajanju obnovljenega prijateljstva. Vsa sporna vprašanja bodo urejena na prijateljski način. Kar se tiče gospodarskih odnošajev med Nemčijo in Avstrijo, je to predmet bodočih pogajanj.

Trikot Rim—Dunaj—Berlin

Rim, 12. julija. r. »Popolo d' Italia«, ki je često igral vlogo osebnega glasila »Mussolinija«, objavlja danes očividno inspiriran članek, v katerem zavzema stališče k sporazumu med Avstrijo in Nemčijo. List s posebnim poudarkom podčrtava priznanje rimskim protokolom s strani Nemčije in naglaša, da bodo ti protokoli tvorili tudi osnovo nadaljnje izgraditve gospodarskih odnošajev med Nemčijo in Avstrijo na eni strani ter Nemčijo in Italijo na drugi strini. Priznanje neodvisnosti Avstrije s strani Nemčije predstavlja najvažnejši del doseženega sporazuma in na tej osnovi se bo gradila vsa bodoča srednje—evropska politika. List pri tem s posebnim zadovoljstvom podčrtava, da je dr. Schuschnigg sklenil sporazum z Nemčijo ob najtesnejšem sodelovanju Italije ter da ni ukrenil ničesar, predno ni vprašal za svet in mnenje Musolinija. Avstrijsko—nemški sporazum predstavlja izvršeno dejstvo, na katerem ne more nihče več ničesar izpremeniti.

Kancelar potuje v Rim

Dunaj, 12. julija. w. Zvezni kancelar dr. Schuschnigg bo najbrže v torek ali sredo odpotoval v Rim, da poroča Mussoliniju o sporazumu z Nemčijo in se z njim dogovori zlasti v pogledu gospodarskih odnošajev med Avstrijo in Nemčijo v skladu z rimskimi protokoli.

Ostavka Madariage

Madrid, 12. julija. r. Stalni delegat Španije pri Društvu narodov Madariaga, ki je bil predsednik sankcijskega odbora, je podal ostavko na svoj položaj. Do ostavke je prišlo zaradi hude kritike levičarskega tiska, ki je skrajno nezadovoljen s predlogi Madariage glede reforme Društva narodov.

Obvezno posredovanje dela v ČSR

Praga, 12. julija. r. Vlada je izdala uredbo o obveznem posredovanju dela. V bodoče morajo delodajalci v teku 24 ur prijaviti pristojnemu posredovalnemu uradu vsako prosto delovno mesto, bodisi da je postalo prosto z odpustom delavca ali nameščenca ali pa zaradi povečanja obrata. Posredovanje je brezplačno in obsega vse panoge gospodarskega udejstvovanja. Pri posredovanju dela se bo oziralo predvsem na strokovno kvalifikacijo in telesno sposobnost nameščenca ter na njegove rodbinske razmere. Pri enakih kvalifikacijah imajo prednost oni, ki uživajo podporo od države, in pa družinski očetje. Vse zasebne posredovalnice so ukinjene. Obenem se ustanove tudi posebne posvetovalnice za izbiro poklica.

Prehrana Anglije za primer vojne

London, 12. julija. AA. Na seji gornje zbornice, ki je bila posvečena vprašanju prehrane prebivalstva za primer vojne, je izjavil lord kancelar Hailsham na številne opombe raznih govornikov, da je vlada že opetovano razpravljala o vprašanju, ali bi mogel sovražnik zlomiti odpor prebivalstva z lakoto. Proti temu so možni trije ukrepi: povečanje lastnih pridelkov, prost uvoz živil iz tujine in postavitev velikih zalog živil. Povečanje lastnega pridelka bi prineslo koristi, ki so lastne vsaki decentralizaciji, velike zaloge pa bi bile združene z izdatki, ki zopet predpostavljajo potrebno centralizacijo. Lord Hailsham je nato govoril obširno o povečanju pridelkov. Dejal je, da je pridelek živil od leta 1933 do 1935 narasel za blizu 20%. Na podlagi ottawske pogodbe je vlada dobila v dominionih in kolonijah zadostno količino potrebnih živil za Veliko Britanijo. Poskrbeti je treba samo za prevoz teh živil v Veliko Britanijo, to pa je zopet odvisno od razpoložljive tonaže. Tudi največja tonaža pa bi s svoje strani zopet ne zadostovala, če bi promet ladij ne bil varen. Takom svojega nadaljnjega govora je lord Hailsham izjavil, da je Velika Britanija preskrbljena z žitom, moko in drugimi živili za približno 3 mesece in da bi nobene zaloge ne rešile Velike Britanije, če ne ohrani svoje moči na morju in v zraku.

Abesinci zopet napadajo

Hudi spopadi v okolici Desija in Hararja — Železniška proga je na več krajih porušena

Rim, 12. julija. o. Sedaj se potrjujejo vesti o težavah, ki so nastale za Italijo v Abesiniji tudi po zasedbi Addis Abebe. Listi poročajo, da Abesinci nadaljujejo borbo proti Italijanom nele v krajih, ki še niso okupirani, nego tudi v pokrajinah, ki so že v italijanskih rokah. Tako priznavajo, da je prišlo do krvavih spopadov v okolici Desija in drugod v severni Abesiniji, pa tudi v južnih predelih dežele. Izdano je bilo posebno službeno poročilo o abesinskem napadu na progo Džibuti—Addis Abeba, ki pravi, da so Abesinci izvršili napad zato, da bi oropali dva vlaka, ki sta vozila iz Džibutija v Adis Abebo življenjske potrebščine. Napad je bil izvršen v četrtek zvečer. Italijani so pričeli Abesince takoj obkoljevati, vendar se je borba nadaljevala vso noč in šele zjutraj so se Abesinci umaknili letalom ter se poskrili v bližnjih gorah. Na obeh straneh je bilo mnogo izgub.

Džibuti, 12. julija. o. Po podrobnih informacijah je močna skupina Abesincev v četrtek zvečer zasedla del proge med Diredavo in Adis Abebo. Abesinci so razdrli progo na več krajih in celo na mestu, ki je samo 30 milj oddaljeno od Adis Abebe. Uničili so tudi vse signalne naprave. Podrli so celo vrsto telefonskih in brzojavnih drogov, zlasti med Ačakijem in Modžom. Opazila jih je italijanska patrola, ki je takoj pozvala večje oddelke vojaštva na pomoč. Italijani so nastopili z oklopnimi avtomobili in letali. Abesinci pa so se branili vso noč. Šele v zgodnjih jutranjih urah so se umaknili v planine. Maršal Graziani je odredil, da se proga nemudoma popravi in zavaruje.

Rim, 12. julija. g. Danes so prispele semkaj poročila o hudi bitki, ki se je pred dvema dnevoma razvila v okolici Hararja med italijanskimi četami in iregularnimi abesinskimi tolpami. Abesinci so v velikem številu iz zasede navalili na italijanske čete, ki so odhajale iz Hararja na patrole v okolico. Abesinci so jih obkolili in hkrati napadli z vseh strani. Po več ur trajajoči bitki, v kateri so imeli Abesinci veliko mrtvih in ranjenih, so se umaknili in razpršili. Italijanska letala so jih zasledovala ter večkrat bombardirala in obstreljevala s strojnicami. Izgube na italijanski strani še niso znane.

Propagandna turneja abesinskega cesarja

London, 12. julija. AA. Havas poroča, da bo cesar Haile Selasi s svojo hčerko to poletje prepotoval vsa ameriška kopališča v svrho propagande za Abesinijo. Neka ameriško-angleška filmska skupina je izjavila, da bo financirala to potovanje in je v to svrho že določila 10.000 funtov šterlingov

Spor zaradi radijskih postaj v Adis Abebi

London, 12. julija. r. Kljub zabrani abesinskega podkralja Grazianija angleško poslaništvo v Adis Abebi še nadalje vzdržuje v obratu svojo oddajno in sprejemno radijsko postajo. Graziani je zahteval naj postaja za dobo 14 dni ustavi vsako oddajo vesti. Angleški poslanik pa je to zahtevo v sporazumu s svojo vlado odklonil. V italijanskih krogih je to stališče Anglije izzvalo veliko ogorčenje. Angleška vlada je proti temu odloku Grazianija protestirala v Rimu.

Washington, 12. julija. AA. Ker so italijanske vojaške oblasti v Adis Abebi prepovedale tamkajšnjemu ameriškemu konzulu uporabo privatne radijske oddajne postaje, je nastalo v ameriških političnih krogih veliko vznemirjenje. Splošno se zatrjuje, da vlada sicer ne namerava zaradi tega formalno protestirati, da pa bo že v bližnjih dneh od italijanske vlade vendarle zahtevala garancije, da bo uporaba ameriške oddajne postaje v Adis Abebi najkasneje v 14 dneh spet dovoljena, ker je brezžična zveza med Washingtonom in ameriškim poslaništvom v Adis Abebi nujno potrebna že zaradi zelo negotovega položaja v Abesiniji.

Italija ne bo sodelovala ne v Bruslju, ne v Montreuxu

Rim, 12. julija r. Na povabilo belgijske vlade je danes italijanska vlada službeno sporočila, da Italija ne bo sodelovala niti na konferenci lokarnskih držav v Bruslju, niti na dardanelski konferenci v Montreuxu. Kot vzrok svoje odklonitve navaja italijanska vlada dejstvo, da bi se morala na te konference povabiti tudi Nemčija, kar pa se kljub ponovni zahtevi Italije ni zgodilo.

Svečana otvoritev nove železniške proge Kosovo polje—Peć

Peć, 12. julija. r. Danes je bila na svečan način otvorjena nova železniška proga Kosovo polje-Peć, ki predstavlja del tako zvane jadranske proge. Otvoritvi so prisostvovali prometni minister dr. Spaho, minister pravde Cvetković, generalni direktor državnih železnic inž. Naumović, več senatorjev in narodnih poslancev ter drugi odličniki. Davi je prispel na postajo Kosovo polje posebni vlak oficielnih zastopnikov in drugih povabljenih gostov, katerim je bil prirejen svečan sprejem. Nj. Vel. kralja je pri otvoritvi zastopal divizijski general Radivoje Zlatanović. Otvoritveno svečanost je otvoril prometni minister dr. Spaho s kratkim nagovorom, v katerem je očrtal pomen novo zgrajene proge ter naprosil zastopnika kralja, da otvori novo progo. Zastopnik kralja je nato s prigodnim govorom prerezal svileni trak, s čimer je bila proga otvorjena. Gostje so nato vstopili v vlak, ki je kot prvi vozil po novi progi. Na vseh postajah so se vrstili slavnostni sprejemi in prigodne svečanosti. Ob 11.20 je prispel vlak v Peć, kjer se je zbralo nad 7.000 ljudi. Na pozdrav predsednika občine je odgovoril minister pravde Cvetković. V Peči je bil nato banket. Zvečer so se odličniki vrnili v Beograd.

Beck v Gdansku

Varšava, 12. julija. r. Poljski zunanji minister Beck je snoči odpotoval v Gdansk, kjer bo ostal dva do tri dni. Svoje bivanje v Gdansku bo izkoristil za to, da stopi v neposredne stike s predsednikom narodno socialističnega senata v Gdansku Greiserjem in z visokim komisarjem Društva narodov Lesterjem. Beck bo poizkušal z osebnim posredovanjem odstraniti nastale spore. Če pa se mu to ne bo posrečilo bo izvršil intervencijo tudi v Berlinu.

Velik uspeh čsl. notranjega posojila

Praga, 12. julija. AA. Včeraj se je zaključila subskripcija češkoslovaškega notranjega posojila za državno obrambo. Po doslej znanih podatkih se je nabralo okrog 2 miljardi 700 milijonov češkoslovaških kron.

Štiriurna avdienca Titulesca

Bukarešta, 12. julija. AA. Včeraj opoldne se je vrnil iz Montreuxa v Bukarešto zunanji minister Titulescu. Ob 18. je bil v avdijenci pri kralju, ki je trajala vse do 22. ure. Titulescu je podal kralju podrobno poročilo o mednarodnem položaju ter o diplomatskih dogodkih v Ženevi in Montreuxu

20 milijard za javna dela v Franciji

Pariz, 12. julija. AA. Havas poroča: Snoči je imel minister za narodno gospodarstvo Spinasse govor v radiu, v katerem je poudaril, da bo vlada nadaljevala svojo akcijo, da se dvigne gospodarska delavnost v Franciji. Podčrtal je posebno, da bo vlada strogo kaznovala tiste, ki neupravičeno povišujejo cene in bo njihova imena objavila v vseh listih. Sedanji francoski zakoni ne dovoljujejo vladi, da bi delala tako ostro, kakor bi to želela in zato predložila v tej smeri nove zakonske načrte. Kar se tiče načrta o javnih delih, sporoča minister za narodno gospodarstvo, da se bo v treh letih za javna dela porabila vsota 20 milijard frankov. Ta javna dela bodo posvečena predvsem poljedelstvu, vinogradništvu, zboljšanju ljudskega zdravja, napredku znanosti, zidanju novih šol, razvoju sporta in tujskega prometa v državi.

Rio de Janeiro, 11. julija AA. Havas poroča: V Braziliji je bila odkrita nova ekstremistična zarota, ki je hotela potegniti za seboj armado. Mnogo oseb je aretiranih.

Odlikovanja finančnih strokovnjakov

Beograd, 12. julija. AA. V imenu Nj. Vel. kralja Petra II. in z ukazom kraljevega namestništva so na predlog finančnega ministra odlikovani: Z redom Jugoslovenske krone 3. reda Jack Rief, pomočnik ravnatelja oddelka fondov v finančnem ministrstvu, z redom Jugoslovenske krone 4. reda Maurice de Merville, inspektor oddelka v finančnem ministrstvu, Oclave Bizaque, tajnik Otomanske banke, z redom sv. Save 4. razreda Jacques Mavil, generalni tajnik Vzhodnega finančnega društva, z redom jugoslovenske krone 5. reda Maurice Jolre, od Združene pariške banke, vsi iz Pariza; z redom Belega orla 4. reda Vojin Djuričić, upravnik Državne hipotekarne banke, z redom sv. Save 3. reda Ljubiša Nikič, svetnik finančnega ministrstva in dr. Miloljko Vilimanović, šef oddelka Državne hipotekarne banke.

Narodni železničarji so zaključili kongres

Predlogi za izboljšanje železničarskega položaja — Nova uprava pod predsedstvom inž. Nikole Gjurića

Ljubljana, 12. julija.

Brez velikega zunanjega pompa, med stvarnim razpravljanjem o perečih stanovskih vprašanjih ter z jasnimi, vsega uvaževanja vrednimi sklepi, ki predstavljajo najnujnejše zahteve naše »šeste armade«, se je danes dopoldne na Taboru zaključil 18. kongres Združenja jugoslovenskih nacionalnih železničarjev in brodarjev. Po včerajšnji konferenci je najprej do pozne noči zasedal odbor za sestavo kongresne resolucije, ob 20.30 pa so se delegatje, člani centralne uprave in drugi gostje zbrali na verandi restavracije Zvezde k skupni večerji. Med sodelovanjem godbe in moškega pevskega zbora železničarskega glasbenega društva »Sloge« je večer potekel v najlepšem prijateljskem razpoloženju. Za davi je bil napovedan odhod po mestu, a neprijazno vreme je bilo krivo, da je večina kongresistov po najbližji poti odhitela proti Taboru. Velik del udeležencev pa se je vendarle zbral ob vrtu kolodvorske restavracije na Masarykovi cesti, odkoder so z dvema društvenima praporoma ter z ljubljansko in smederevsko godbo odkorakali po Miklošičevi cesti, Tavčarjevi ulici, Tyrševi cesti, Selenburgovi ulici, Kongresnem trgu, Wolfovi ulici, čez trimostje in po Stritarjevi ulici pred mestni magistrat, kjer so člani centralne uprave položili pred spomenik blagopokojnega kralja Petra I. lovorjev venec s trobojnico, godba »Sloge« pa je zaigrala državno himno. Z Mestnega trga so železničarji odkorakali čez Vodnikov in Krekov trg, po Kopitarjevi ulici, Resljevi cesti, Komenskega ulici in Vidovdanski cesti v dvorano Sokolskega doma na Taboru, ki se je napolnila do zadnjega kotička.

Pozdrav domačina in predsednika

Delegate in goste, med katerimi so bili tudi direktor državnih železnic dr. Fatur kot zastopnik prometnega ministra, svetnik dr Ogrin za bana in bansko upravo in zastopnik komandanta divizije, je kot domačin nagovoril najprej ljubljanske oblastne uprave inž. Roglič, ki je posebej še pozdravil predstavnike oblastev, tovariških organizacij in tiska ter vse ostale goste, delegate in člane centralne uprave. Svojo dobrodošlico je končal z izrazom želje, naj bi kongres prinesel mnogo plodnih rezultatov za izboljšanje življenjskega in delovnega položaja železničarskega stanu in bi tako s konsolidacijo te naše najvažnejše delovne panoge pripomogel k izboljšanju celotnih razmer v državi. Ko je nato povzel besedo predsednik centralne uprave inž. Debeljevič iz Beograda, je najprej ugotovil, da po poročilu verifikacijskega odbora prisostvuje zborovanju 99 delegatov, ki so prinesli poverilnic za 35.000 glasov. Pred početkom kongresnega dela, je nato izjavil predsednik, počastimo najprej spomin enega največjih ljudi, kar jih je kdaj premogel naš narod, in obenem najplemenitejšega dobrotnika železničarjev in brodarjev, blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Uedinitelja. Stoje je vsa množica v dvorani trikrat zaklicala: Slava! godba »Sloge« pa je intonirala državno himno.

Ko se je predsednik inž. Debeljevič nato spominjal mladega kralja Nj. Vel. Petra II. je skupščina med živahnimi ovacijami vladarju, visokega kraljevskemu domu in Jugoslaviji sprejela vdanostno brzojavko. Na enako topel način so zborovalci poslušali še brzojavne pozdrave Nj. Vis. knezunamestniku Pavlu in namestnikoma dr. Stankoviču in dr. Peroviču, nato pa še predsedniku vlade dr. Stojadinoviču, prometnemu ministru dr. Spahu, pomočniku ministra inž. Senjanoviču, generalnemu direktorju državnih železnic inž. Naumoviču, tehničnemu pomočniku generalnega direktorja inž. Jojiču, administrativnemu pomočniku generalnega direktorja Cugmusu, direktorju pomorske direkcije v Splitu inž. Stipanoviču, direktorju rečne plovidbe inž. Vukašinoviču, ljubljanskemu županu dr. Adlešiču, predsedniku Lige jugoslovanskih železničarjev inž. Djuriču in predsedstvom bratskih stanovskih organizacij v Varšavi Pragi in Sofiji. Med kopo pozdravnih pisem, ki so prispela kongresu iz vseh krajev države in iz tujine, je bilo deležno posebno navdušenega sprejema pismo bratov Bolgarov, a mimo številnih drugih predstavnikov je zborovanju želel najlepšega uspeha tudi narodni poslanec g. Pleskovič iz Trbovelj.

Ker je bilo vse delo kongresa do podrobnosti izvršeno že na številnih konferencah in sejah posameznih odsekov, je bila današnja skupščina v glavnem bolj formalnega pomena in je trajala komaj pičlo uro. Najprej je predsednik nadzornega odbora Stepanović na kratko poročal, da je revizija našla vse knjige v najlepšem redu in zato predlaga razrešnico dosedanji upravi. Predlog je bil soglasno sprejet. Zatem je delegat Bosner iz Zagreba pripomnil, da skupščini ni treba posebej predlagati vseh specialnih resolucij in je prosil samo za potrditev sklepa, da se uvede enotna članarina po 10 Din za vso državo. V imenu odbora za sestavo resolucije je delegat Outrata prečital samo okvirno resolucijo po kateri kongres Združenja jugoslovenskih državnih nacionalnih železničarjev in brodarjev enodušno konstatira:

Železničarji ugotavljajo in zahtevajo

Splošni položaj železniških in brodarskih nameščencev in delavcev je postal do skrajnosti neznosen zlasti še kar se tiče prejemkov, ki so znižani pod mejo eksistenčnega minima. Zadnja redukcija prejemkov, skrajševanje delovnega časa delavcem, dejstvo, da se del uslužbencev ne prevaja po zakonu o državnem prometnem osebju in pa ponovno zvišanje stanarine državnih stanovanj, vse to je velik del osebja, zlasti pa nižje uslužbence in delavce spravilo v stanje prezadolženosti oziroma insolvence, kar ima slabe posledice tudi za narodno gospodarstvo samo. ZJNŽB se je kot predstavnik tega stanu zmerom iskreno in vdano trudilo, da popravi ta težki položaj in da vsem jugoslovenskim železničarjem in brodarjem zagotovi vsaj znosne pogoje za življenje, kar je tudi v interesu države in prometnih ustanov. Kongres vnovič opozarja vse poklicane činitelje, da je rešitev gospodarsko-socialnega in splošno službenega položaja železniških in brodarskih nameščencev in delavcev neodložljiva in da vsako zavlačevanje te rešitve lahko rodi usodne posledice.

Zato zahteva kongres, da se vsemu železniškemu in brodarskemu osebju zagotovi eksistenčni minimum. Nujne obravnave in rešitve je potreben problem delavcev državnih prometnih ustanov, a reši naj se v smislu dosedanjih predlogov in zahtev združenja. Najnujneje je treba razveljaviti zadnjo uredbo o najemnini v državnih stanovanjih, ki je velikemu delu osebja, zlasti pa onim, ki so s službo vezani na državna stanovanja, še bolj poslabšalo že itak težavni gmotni položaj. Z zakonom naj se izvede revizija razvrstitve osebja pomorske uprave, ki jo je uvedel zakon o državnem prometnem osebju iz leta 1932. in na podlagi te revizije naj se izvrše vsa doslej neizvedena napredovanja v tej stroki. Z zakonom naj se regulira položaj uslužbencev in delavcev državne rečne plovidbe in hkratu naj se zavarujejo vse njihove pravice, ki so si jih pridobili doslej. Za izboljšanje stanja železničarjev in brodarjev naj se brezpogojno čimprej izvrši temeljita revizija vseh obstoječih zakonskih predpisov, ki regulirajo gospodarsko-socialni in službeni položaj železniškega in brodarskega osebja in da se pri tem omogoči sodelovanje ZJNŽB Centralna uprava naj vse sklepe strokovnih odsekov temeljito obdela in s potrebnimi dostavki predloži v odločujočo instanco ter poskrbi, da bodo ugodno rešeni.

Svoje posebne resolucije so predložili odseki strojne službe, poslovodij, prometnih uradnikov in prometnikov, nameščencev administrativne, računske in ekonomske stroke, dnevničarjev, rečnih brodarjev in delavcev brodarskih delavnic, banovinskih železničarjev iz Požarevca, železničarjev s proge Usora—Pribinič, postajnega osebja, delavcev, tehničnega in progovnega osobja, uslužbencev oddelka za gradbo železnic, vlakovnega osebja in revizorjev, skladiščnega osebja in pa splitska oblastna uprava. Hkratu odreja resolucija, naj nova uprava v smislu sklepov zadnje plenarne seje in sklepov predkonference pripravi nekatere nujne izpremembe in dopolnitve društvenih pravil, o katerih naj nato sklepa prihodnji kongres.

Izvolitev nove uprave

Vse resolucije so bile soglasno sprejete, nato pa je bil na predlog predsednika kandidacijskega odbora Jovanoviča iz Sarajeva med živahnim odobravanjem izvoljen naslednji odbor: predsednik inž. Nikola Gjurić, podpredsedniki Milko Vuletić, Aleksander Petrović, Rado Luković, generalni tajnik Jovo Bakić, tajnika Milivoje Prica in Vaso Babić, blagajnik Joža Simončič, v revizijski odbor pa Franjo Artič iz Maribora, Trifunović iz Beograda, Kapetanović in Nikolić iz Subotice ter Mihajlović iz Sarajeva. Med navdušenimi ovacijami zborovalcev je bil dosedanji predsednik inž. Debeljevič, ki iz zdravstvenih zadržkov ne more obdržati svoje funkcije, v priznanje njegovih dragocenih zaslug za organizacijo izvoljen za častnega člana. Ko je predsedujoči zaključil zborovanje, je predsednik ljubljanske oblastne uprave inž. Roglič povabil udeležence, naj se v čim večjem številu udeleže izletov, ki jih jutri prirede posamezne skupine v najlepše kraje Slovenije.

Za učiteljsko stalnost

Odločilna beseda z banovinske skupščine Jugoslovenskega učiteljskega združenja

Ljubljana, 12. julija.

Na dnevnem redu banovinske skupščine Jugoslovenskega učiteljskega združenja, ki se je vršila v petek in soboto v Ljubljani, je bil na dnevnem redu tudi referat učitelja Vojteha Debeljaka iz Škofje Loke o pomenu učiteljske stalnosti za šolo in državo. Iz zanimivih in aktualnih izvajanj povzemamo:

Učiteljska stalnost je za učitelje najvažnejše in najnujnejše načelno vprašanje, ki vsako leto resneje kliče po rešitvi. Z ureditvijo tega vprašanja učitelji ne bodo koristili le sebi, temveč tudi narodu in državi. Leta 1920. je bilo rojstno leto združenja, šest let pozneje so se učitelji strnili v enotno falango. Danes je združenje najmočnejši predstavnik stanu. A skoro vsa ta doba pomeni hkratu dobo borbe za učiteljsko stalnost. Leta 1932. je narodna skupščina sprejela predlog o avtentičnem tolmačenju § 110 uradniškega zakona iz leta 1931., ki govori o prestanku službe, in s tem so učitelji izgubili stalnost v službi. A že § 71 zakona o uradnikih iz leta 1923 in § 99 zakona o uradnikih iz leta 1931., ki določa, da se smejo državni uslužbenci premeščati na prazna mesta tudi brez svoje volje, če je dana nujna službena potreba, sta ukinila stalnost na službenem mestu.

Ker zahteva po stalnosti ni utemeljena samo s stanovskega, temveč tudi s čisto šolskega in narodno-prosvetnega stališča, predstavlja stalnost na mestu prvi pogoj za napredek šole in za uspešno delo učitelja med narodom. Stalnost pomeni jedro vsega pravnega položaja učiteljstva. Učiteljevo delo v šoli in izven nje je zelo kočljivo, ker nima opravka z mrtvimi akti, temveč z živo dušo naroda. Njegovo delovno področje je izredno obsežno, zakon o narodnih šolah sam mu nalaga tudi izvenšolsko delovanje. Svoj odnos do izvenšolskega dela je učiteljstvo že ponovno točno opredelilo. Vršilo ga je in ga vrši z ljubeznijo pogostokrat v najtežjih okoliščinah, na kulturnem, gospodarskem prosvetnem in socialnem polju. A v interesu uspešnega javnega dela, ki sloni zlasti na deželi v ogromni večini na njegovih ramah, učiteljstvo po pravici pričakuje, da bo uživalo vso oporo javnosti in zaščito pri oblasteh. To je potrebno tudi zavoljo tega, ker vrši učiteljstvo svoje delo kot državni organ, pa se ob pomanjkanju zaščite v vsakem primeru ruši tudi avtoriteta njegovega službenega položaja in s tem avtoriteta državne uprave. Zavest, da je zaščiten pri svojem delu s stalnostjo bo učitelju dajala poguma za ustvarjanje. Izostale bodo grožnje in maščevanja, vpliv lajiških krogov na personalno prosvetno politiko bo potisnjen v stran. Učitelju neb o treba jemati obzira do onih, s katerimi prihaja pri svojem izvenšolskem delu v navzkrižje zaradi njihovih osebnih ambicij.

Mimo pravnega pa je važen tudi duševni moment. Le človek, ki se bo čutil varnega in zaščitenega, bo lahko brez pridržkov uspešno delal med narodom. Učitelj, ki bi moral kalkulirati kakor trgovec in se uravnavati kakor barometer, ne bo mogel imeti pravega poleta. Nestalnost in bojazen pred zamerami mu narekujeta umik. S tem pa je seveda najbolj oškodovan narod sam, ki je ogoljufan v napredku svojih kulturnih in gospodarskih dobrin. Podeželje, ki je najbolj naravno torišče zdravih narodnih sil, ne sme trpeti zaradi posameznikov. Pedagoško psihološke pogoje za uspešno delo med narodom mora vsak učitelj šele ustvariti. A dosegel jih bo le z varnostjo, ki mu jo daje stalnost na mestu. Zavedati se je treba, da je vzgojno delo zasnova, ki je ni mogoče poljubno vezati ali nadaljevati kjerkoli. Nesistematične in prepogoste spremembe pomenijo zastoj. Stalnost učitelja v službenem kraju pa narekuje tudi gospodarska stran učitelja samega. Trden gospodarski fundament je najboljši pogoj za reševanje naših stanovskih in idejnih vprašanj. Znan je stari slovenski rek, da se pravi trikrat seliti prav toliko kakor enkrat pogoreti. Selitev pomeni v vsakem primeru tudi gospodarski udarec za učitelja prinaša pa mu tudi moralno ponižanje in fizično trpljenje. A kar je najhuje, nestalnost krivi ljudem tudi značaj.

Narodni učitelj mora biti čim bližji staršem svojih učencev. A če se učitelji v kraju neprestano menjujejo, kako naj se ustvari res prisrčna, globoka vez med šolo in domom? Učitelj ne pride do rednega dela, a otroci ne do rednega pouka. Šola je živ instrument, ki ne prenaša poizkusov brez notranjih pretresljajev. Smotri šolskega dela so nam v učnih načrtih točno začrtani. Učitelj, ki pozna duševno obzorje svoje mladine, ki računa z okoliščinami, ki so mu starši prijatelji, bo gotovo laže dosegel svoj smoter kakor premeščen učitelj-novinec. Neodgovorni krogi, ki predpostavljajo osebne interese zdravim šolskim in prosvetnim razlogom, zlorabljajo svoj slučajni vpliv proti učitelju in s tem škodujejo državi in njemu. Učitelji se nahajajo v položaju, ki iz leta v leto glasneje kliče po stalnosti. Oddaja boljših mest se vrši brez razpisa, brez konkurence. Čeprav bi morale odločati v prvi vrsti kvalifikacija in socialne razmere prosilca, se službena mesta oddajajo po čisto drugih, osebnih vidikih. Tako se dogaja, da učitelji z najboljšimi kvalifikacijami in številnimi družinami leto za letom vlagajo prošnje za premestitev v kraj, kjer bi lahko svoje otroke šolali.

Dolgih trinajst let so učitelji brez stalnosti, zaradi česar trpita šola in pouk. Pri namestitvah stopajo v ospredje oziri, vezani na prijateljske stike, ustvarja se protekcionizem, nepoklicani činitelji odločilno posegajo v personalne prosvetne zadeve. Nestalnost ustvarja ogromno škodo, pa tudi mnogo dela, ki ga povzročajo premestitev. Zahteva po stalnosti ni nova, pa prinašajo premestitve še neko zlo: bolezenske dopuste. Znano je da se število bolezenskih dopustov veča, čim več je premestitev. Zahteva po stalnosti ni nova. Poudarja se že vse od leta 1923. in organizacija je od tega leta vedno in povsod zahtevala njeno uzakonitev. A na žalost so vsa prizadevanja kljub neizpodbitnim utemeljitvam ostala brezuspešna. Praktično stalnost bi dosegli z izpremembo § 97 zakona o narodnih šolah. Premestitve naj bi se vršile samo ob koncu šolskega leta, med letom pa le v primerih, kjer govore zdravstveni razlogi in kjer gre za premestitev zakoncev v isti kraj. Po službeni potrebi naj bi se premestitve vršile le tedaj, če jih zahteva resnična potreba (če se zapre šola ali razred itd.). Premestitve naj se izvajajo samo po prošnji učiteljstva, službena mesta naj se razpisujejo in oddajajo, kakor določa zakon o narodnih šolah, ki pa bi bil potreben še nekaterih izprememb. Učitelji, o katerih se domneva, da so karkoli zagrešili, naj se postavijo v disciplinsko preiskavo. Naše načelo bodi, naj se nihče ne premešča proti svoji volji brez poprejšnje disciplinske preiskave. Stalnost je najvažnejša in najpomembnejša zahteva vsega učiteljstva v državi, ki ve, da potrebuje mir in oporo zakona, če hoče z uspehom služiti napredku šole, narodne prosvete in države.

Umor Strajnška pojasnjen

Izvršila sta roparski umor dva brezposelna delavca, ki sta neznano kam pobegnila

Maribor, 12. julija

Večdnevne intenzivne poizvedbe in preiskave v zadevi bestialnega roparskega umora v Mejni ulici št. 32, o čemer smo obširno poročali in katerega žrtev je postal 68letni upokojeni finančni preglednik Ivan Strajnšek, so prinesle zadovoljivo razjasnitev z ugotovitvijo nosilca in sokrivca. K razjasnitvi je pripomoglo več okolnosti, zlasti dejstvo, da sta 23letni brezposelni delavec Karel Štern, stanujoč pri Devici Mariji v Brezju, in 28letni brezposelni delavec Ivan Kolar, stanujoč na Pobrežju, Stranska ulica 4, nenadno izginila iz mariborskega področja. S tem je bila pokazana smer preiskave, ki je rodila pozitivne uspehe. Izkazalo se je namreč, da je bil Kolar svoječasno sosed Strajnškovih in da je stanoval v Mejni ulici št. 30.

Kolar je bil kakor temna senca nad življenjem pokojnega Ivana Strajnška. Izvabljal je od njega zneske ki mu jih je Strajnšek dajal, ker se ga je bal. Važna je v tem oziru izpoved 16letnega delavca Vladimirja Peterina ki sta ga Štern in Kolar vabila v svoje društvo, da bi skupaj okradli Strajnška, o katerem je vedel Kolar povedati, da ima doma 28.000 dinarjev. Tudi je Peterin izjavil, da je svoječasno izvršil Kolar pri Strajnšku vlom in mu odnesel 2000 dinarjev. Iz tega je možno sklepati, da je dal pobudo za roparski umor Kolar, ki je pač, kakor je razvidno, edini vedel za denar, ki ga je imel Strajnšek v svojem stanovanju. Peterinove izpovedbe segajo na popolnoma konkretno torišče, saj je pri zaslišavanju na policiji dejal, da je pred mesecem srečal Šterna, ki mu je prigovarjal, naj bi se naslednjega dne ob določeni uri našla na Kralja Petra trgu v Mariboru, da se natančno dogovorita glede vloma, ki naj bi ga skupno izvršila v Strajnškovo stanovanje. Ob tej priliki mu je izročil še 10 dinarjev za nabavo potrebne municije za primer, če bi se morala poslužiti v samoobrambo samokresa, ki ga je imel Štern. Peterin pa se ni hotel udeležiti zločina in je s Šternom prekinil vsakršne stike. Ni pa Šternovih namer prijavil oblastvom, ker se je očividno Šterna bal.

Preiskava je bila olajšana tudi s priznanjem Šternovega očeta, stanujočega v že navedenih barakah pri Devici Mariji v Brezju, da je njegov sin Karel prispel usodnega dne okoli 8. zjutraj domov in si umil roke, nato pa šel od doma in se odtlej ni več vrnil.

Identifikacija zločinca sledi tudi iz podanega opisa Karla Šterna, ki je bil na Pobrežju zelo znan. Opis se natančno sklada z opisom, ki ga je bila podala stranka Strajnškovih Elizabeta Hrastnikova. Karel Štern je nadsrednje, močne postave in ovalnega, polnega obraza. Na sebi je imel rjavo obleko s sivkastimi črtami.

Vse domneve, da bi bil zločinec pobegnil preko meje, so se izkazale za neresnične. Kaže, da je zločinec s Kolarjem izginil proti jugu. To izpričuje okolnost, da ga je usodnega dne popoldne videl neki znanec, ki Šterna in Kolarja prav dobro pozna, kako sta stopala skozi vas Slivnico pri Mariboru. Kolar je imel v desnici aktovko.

Nedvomno je pobudnik za zločin Ivan Kolar, ker je dobro poznal razmere pri Strajnškovih in ker je iskal človeka, ki bi bil pripravljen izvršiti tudi najogabnejši zločin, da pride do denarja. Našel je za to primerno osebo v Karlu Šternu. Nedvomno mu je pomagal Ivan Kolar na ta način, da je v času, ko je Štern ubijal Strajnška in ropal, stal na primernem mestu na straži. Upati je, da prideta Štern in Kolar čimprej v roke pravice.

Dravski šahovski prvak je Šorli

Ljubljana, 12. julija.

Danes se je končala tekma za šahovsko prvenstvo dravske banovine. Odigarno je bilo zadnje, to je enajsto kolo turnirja. Borba je bila zelo napeta, ker so kar trije tekmovalci imeli nade na prvo mesto in sicer Šorli z 8, Šiška s 7½ in Weiss s 7 točkami. Najprej se je končala partija Šiška—Lešnik, Šiška je igral na zmago in je poizkušal dvakrat komplicirati pozicijo, toda Lešnik se je spretno izognil in partija je bila remis. Takoj nato je bila zaključena tudi igra med Šorlijem in Cibicem. Šorli je imel že boljšo pozicijo, a jo je s preveč tvegano igro poslabšal. K sreči Cibic ni nadaljeval najbolje in je bila partija remis. Vidmar je izbral kot črni proti Weissu indijsko obrambo. Igral je od začetka do konca zelo močno in zmagal. Preinfalk je dobil točko proti Mareku, ki je igral brez prave volje. Berčič in Singer sta remizirala. Klanšček je bil prost in je dobil točko proti Kranjcu.

V soboto so bile odigrane prekinjene partije. Weiss je porazil Klanjščka in Berčiča in remiziral s Šiško. Preinfalk je premagal Vidmarja, partija Šiška—Cibic je pa bila remis.

Končno stanje: 1. Šorli 8½; 2. Šiška 8; 3. in 4. inž. Weiss in Lešnik 7; 5., 6. in 7. Cibic, Preinfalk in Vidmar 6½; 8. Marek 6; 9. Singer 5; 10. Berčič 3½; 11. Klanjšček 1½; 12. Kranjec 0

Banovinski prvak je torej postal Šorli (ŠK Trigav). Tudi drugo mesto je zavzel član ŠK Triglava. Nepričakovano lep uspeh sta dosegla inž. Weiss (LŠK) in Lešnik (MŠK). Zadnji dve nagradi si dele člana LŠK Cibic in Preinfalk in Triglavan Vidmar. Preinfalk je šele proti koncu turnirja zaigral, kakor se je od njega pričakovalo. Vidmar je v nekaterih partija igral slabo, v drugih pa je spet pokazal, da še zmerom spada v elito slovenskih šahistov.

40 let zveste službe

Jesenice, julija

Pred tedni je praznoval 40letnico neprekinjenega dela pri Kranjski industriji, družbi g. Globočnik Andrej, organizator nacionalnega delavstva. Rodil se je leta 1878. v prijazni vasici Perešici med Begunjami in Tržičem. Pred 40 leti 1. junija je dobil delo v tvornici KID, in sicer v obratu grobovaljarne, kjer je v najhujšem trpljenju in vročini vztrajal 33 let. Po hudi nezgodi, ki se mu je kot predvaljaču pripetila 1. 1929. v valjarni na Javorniku, mu je vodstvo dodelilo lažje opravilo, ki ga opravlja še danes.

Naš jubilant se pridno udejstvuje tudi izven tvornice. Bil je dolga leta odbornik, podpredsednik in predsednik podružnice Družbe sv. Cirila in Metoda za Savo — Javornik in Koroško Belo. Je soustanovitelj podružnice NSZ, ki ji je bil več let predsednik in odbornik. Dalje je odbornik občinske organizacije JNS, ki ga je poslala tudi v občinski odbor, kjer zastopa interese delavstva že polnih 10 let.

Kot narodnjak je moral od nasprotnikov mnogo prestati. Vse to pa ni omajalo njegovega nacionalnega prepričanja. Z velikim idealizmom zre v bodočnost, trdno prepričan, da se tudi naši državi odpira lepša bodočnost. K njegovemu pomembnemu jubileju mu iskreno čestitamo z željo, da ga usoda obrani njegovi družini zdravega in zadovoljnega še dolgo vrsto let.

Ležišča premoga in nafte pri Šidu

Šid, 12. julija

Pomladi je kopal na svojem dvorišču v Sotu pri Šidu kmet Roka Vinčič vodnjak. Ko ga je izkopal že 12 m globoko, je moral delo pustiti, ker je iz zemlje udarjal plin. Po dveh tednih se je plin razgubil in vodnjak so lahko dalje kopali. Pa se je spet pojavil plin, vendar ga je bilo manj. Vodnjak so izkopali 24 m globoko in prišli do vode. Toda ljudje, ki so to vodo uživali, so zboleli. Zaradi tega so dali vodo preiskati Higienskemu zavodu v Novem Sadu, ki je ugotovil, da je v njej precejšnja količina nafte.

Pozneje se je zgodilo še več takih primerov. Tudi kmet Karlo Lukić je imel sitnosti, ko je kopal vodnjak. Iz Zenice je zato prišla rudarska komisija in pregledala Lukićev vodnjak. Našla je v njem sledove premoga. Vrtanja okoli vodnjaka in tam v bližini so pokazala iste rezultate in so na dveh mestih naleteli na debele plasti premoga. Vodja rudarske komisije inž. Urbais je izjavil, da upa najti v tem kraju tudi ležišča nafte, katere sledi so dobili že v vodi Vinčićevega vodnjaka.

Ogromna eksplozija bencina v Prokuplju

Prokuplje, 12. julija

Na tukajšnji železniški postaji se je zgodila v petek zvečer huda nesreča zaradi eksplozije cisterne z 10.000 kg bencina. Ker so imeli delo s cisterno nestrokovni delavci, se je dosti bencina razlilo in razlili bencin se je iz neznanega vzroka vnel. Enemu izmed delavcev je začela goreti obleka. Priskočili so mu tovariši na pomoč in mu strgali obleko s telesa. Med tem pa je eksplodirala cisterna. Sreča v nesreči je bila, da zaradi eksplozije ni bilo človeških žrtev. Precej opečenega delavca so spravili v bolnišnico.

Teologija v Šibeniku razpuščena

Šibenik, 12. julija

Semkaj je prispel iz Rima odlok svete stolice, po katerem je teologija v Šibeniku razpuščena. Stanje je postalo nevzdržno, ker sta dva vodilna funkcionarja teološkega zavoda odstopila, a ni nihče izmed duhovnikov hotel prevzeti praznih mest.

Tudi ameriški rekord

Sodnik Mac Leeds v New Yorku, ki je po dovršeni službeni dobi nedavno stopil v pokoj, se ponaša z nenavadnim rekordom. V svojem sodnem poslovanju je izrekel sodbe v 5000 primerih ločitve zakona. O tem je napisal knjigo, ki se je izvrstno prodajala. On sam je preživel 28 let v srečnem zakonu. Ima osem otrok, ki so se vsi srečno poročeni in nobenemu še ni prišlo na misel, da bi se razporočil.

Objave

Zaradi narodnega praznika francoske republike bo 14. t. m. na francoskem konzulatu v Ljubljani od 11. do 12. ure recepcija.

Turnir v Podjebradih

Podjebradi, 12. julija. V 6. kolu turnirja so bile vse partije prekinjene. Frydman stoji boljše proti Treybalu, Skalička bo najbrž izgubil proti Pelikanu. Pirc je igral proti Foltysu Collejev sistem. Končnica je za Foltysa ugodnejša. Opočenski je pred zmago proti Fazekašu, partija Aljehin - Thomas bo skoraj gotovo remis, nejasen je položaj v partiji Steiner - Stahlberg, Menčikova stoji slabše proti Richterju, nejasen je tudi položaj partije Zinner - Petrov. Flohr je dobil proti Eliskasesu kraljico za trdnjavo in lovca, a je nato izgubil več kmetov in ima ob prekinitvi Eliskases izredno nevaren napad.

Stanje po 6. kolu: Frydman 4½ (1), Aljehin, Foltys 4 (1), Eliskases, Pelikan, Pirc, Steiner 3 (1), Flohr 2½ (2), Opočenski, Richter, Stahlberg 2½ (1), Menčikova, Skalička 2 (1), Petrov 1½ (2), Zinner 1½ (1), Fazekaš, Treybal 1 (1), Thomas ½ (1). V ponedeljek se bodo igrale prekinjene partije.

Sportna nedelja

POKAL PROMETNEGA MINISTRA JE ROMAL IZ MARIBORA V NIŠ

Mariborčani se morajo letos zadovoljiti samo s tolažilnim darilom — Nišlije so v elegantni igri premagali Sarajevčane — Dež je prireditev zelo oškodoval

Po sporedu sta premaganca iz prejšnjega dne igrala predtekmo. Kakor da bi hotela dokazati, da sta zasluženo izpadla iz konkurence, sta zaigrala zelo mizerno. Tembolj je vžgal temperament glavne tekme, v kateri sicer Sarajevčani niso protivniku dovolili, da bi kar tako pokazal vse svoje znanje, pa je le tekma bila na precejšnji športni višini in odškodovala vse one, ki so se potrudili že za predtekmo na igrišče.

Železničar (M) : Hermes 3:1 (3:1)

Obe moštvi sta nastopili z rezervami, Hermežani so jih vrinili nekaj več. Igra je bila v začetku zadovoljiva, tempo je mnogo obetal in ker je žoga v prvi četrt ure štirikrat potresla mrežo, je že kazalo, da bo izkupiček golov izredno znaten. Toda moštvi sta se kmalu vnesli, Hermežani s svojimi rezervami niso mogli nuditi pravega odpora, Mariborčani pa so se nemara zadovoljili z doseženim rezultatom in se tudi niso pretirano naprezali. Tako je potekla pretežna večina tekme v pustem dolgočasju in na višini srednjedobrega drugorazrednega (našega!) nogometa. Monotonost je še povečal dež, ki je dober del tekme lil.

V vodstvo so prišli Hermežani z lepo kombinacijo že v 4. min. po Derendi. Naslednjo minuto je Praunseis v branilcih mahnil mimo. Ronjak je predložil Turku center in bomba je obsedela. V 14. min. je povišal Ronjak na 2 : 1, a v 16. min. Pavlin na 3 : 1. S tem je bilo zgoditkov, pa tudi dogodkov in igre konec. Mariborčani so sicer večji del preostale igre bili v napadu, slika se tudi v drugem polčasu ni mnogo spremenila, vendar kar je bilo videti na igrišču, ni bila nogometna tekma dveh prvorazrednih moštev.

Železničar (Niš) : Železničar (Sarajevo) 4:1 (2:1)

Ž. Niš: Stefanovič; Cakič, Mah; Cenič, Stankovič, Jeremič; Milanovič, Jovanovič Slavomir, Jovanovič Slavujko, Mitrovič, Jovanovič Milujko.

Ž. Sarajevo: Kinčič; Vidakovič, Vusljavljevič; Bradarič, Vojnovič, Bugarevič; Miholjčič, Perija, Pavlovič, Makon, Petkovič.

Nišlije so zmago — in z njo pokal — zasluženo odnesli. Razmočen teren jim sicer ni pogodoval, in tako so v tehniki nekoliko zaostajali za igro prvega dne. Vendar so se v obeh tekmah pokazali kot najbolj vigrano in najbolj homogeno moštvo, v katerem so poedinci dobri tehničarji, celota pa dobro povezana, poedini deli izbalansirani in kompaktni, tako da so v obeh igrah imeli skoro ves čas situacijo v svojih rokah.

Zelo sigurno jim je delala obramba. Vratar je imel proti Sarajevčanom precej trdega dela, opravil ga je hrabro in uspešno, pri čemer je pokazal skoro mačjo gibčnost. Branilski par je predstavljal nepremagljivo barijero, desni branilec je bil še za spoznanje vidnejši od svojega druga. Bitko pa je očividno odločila srednja vrsta, v kateri je bil sicer srednji krilec najšibkejši — pa mu je srednji napadalec venomer pomagal — pač pa sta bila stranska krilca izredno zanesljiva opora obrambi in obra graditelja; srednja vrsta je neprestano spremljala usodo napada in vedno znova vračala žoge, če jih je napad zgubljal. V napadu je bil zelo požrtvovalen srednji napadalec, ki se je le vse preveč udejstvoval po vsem igrišču, zelo uporabno je bilo desno krilo, dočim je levo zaostalo za včerajšnjo igro; zato ga menda tudi niso preveč forsirali. Spojki sta bili prodorni in je zlasti leva briljirala z bombami iz vsake pozicije.

Sploh so Nišlije igrali zelo požrtvovalno, vedno so bili v stalnem prerivanju, vsak na svojem mestu vedno pripravljen, da mu sosed točno poda žogo. Niso pa utegnili ves čas igrati svoj sistem. Bosanci so jim s svojo temperamentno polvisoko igro neprestano mešali štrene, pa se je igralo čas po tleh, če so Nišlije diktirali način igre, čas po zraku, ko so Sarajevčani vtisnili igri svoj pečat.

Sarajevčani so napravili precej boljši vtis kot v igri proti Mariborčanom. Na razmočenem terenu so se precej boljše znašli od svojega protivnika, trdneiše so stali na tleh in bili zato boljši v startu. Niso pa bili toliko vglajeni, v moštvu je bilo precej luknj. Obramba je imela samo enega polnovrednega moža, vratarja, ki je v prvem polčasu rešil dve, tri neverjetno težke žoge. Branilca sta mnogokrat pustila nasprotnikovemu napadu do čistega strela, poleg tega je bil levi branilec tudi pretirano robat. Zakrivil je dve upravičeni enajstki. Srednji vrsti se ni posrečilo povezati moštvo v celoto, igrala je defenzivno, tako da je bil napad bolj nase navezan. Ob boljši podpori od zadaj bi bil napad gotovo najboljši del moštva. Medseboj je bil prilično povezan, srednji napadalec je nekajkrat poiskal v nasprotnikovi obrambi luknjo, umeli so tudi dobro in uspešno poblisko vito prenašati igro, kar je parkrat zmešalo nasprotnikovo obrambo, toda pred golom se je le vedno našel nasprotni ranilec še v poslednjem hipu na pravem mestu, tako da pravih prilik za strel skoro ni bilo.

Igra je potekla v naglem tempu, ki je trajal do konca, tudi mnogo južnjaškega temperamenta je bilo v igri. Parkrat je že kazalo, da bo prekipel — trčenja na spolzkih tleh so bil neizogibna in so povzročala jezo pri onih, ki so zaradi njih trpeli — vendar je naposled zmagala disciplinirano nad maščevalnostjo in se je vse gladko izteklo. V vodstvo so prišli Nišlije že v 2. min. iz kota, ki ga je levo krilo idealno streljalo, srednji napadalec je le nastavil glavo in žoga je bila v mreži. Sarajevčani so po čudovitem naključju zravnali šele v 30. min.: vratar je pri startu na žogo nerodno padel in odbil žogo v protivnika, nakar se je žoga vrnila in se počasi trkljala v niški gol. Zato so Nišlije pritisnili in že po dveh minutah z lepo kombinacijo, ki jo je zaključil srednji napadalec z razantnim strelom, prišli zopet v vodstvo.

Po odmoru je v 13. min. levi sarajevski branilec nevarno zrušil niško desno zvezo v kazenskem prostoru, enajstko je Mitrović z bombo pretvoril in s tem je bila bitka pač že odločena. Odslej so na trenotke tudi Sarajevčani prevladovali na terenu, Nišlije so popustili, ali situacije niso hoteli dati iz rok. V 40. min. so zopet z uspešno kombinacijo pred sarajevskim golom in vodja napada v četrtič potresel mrežo. Še eno enajstko jim prisodi sodnik, toda sedaj imajo očividno že dovolj, pa gre žoga v aut.

Sodil je g. Macoratti objektivno.

★

Slovan : Amater 9 : 2 (5 : 1)

V borbo za podsaveznega prvaka drugega razreda sta sedaj posegla vmes že ljubljanski in trboveljski prvak. Slovan je nastopil kompleten z vsemi najnovejšimi akvizicijami in dobesedno pregazil Trboveljčane, ki v raztrgani igri niso nudili skoro nobenega odpora. Dva zgoditka so dosegli iz nenadnih predorov in ima enega na vesti Malič, drugega Kobal. Za Slovana je Doberlet, nogometaška stara kost, šestkrat potresel mrežo. Sodil je prav dobro g. Vrhovnik.

Jugoslavija : Bolgarija 3:1 (1:0)

Beograd, 12. julija.

Danes se je na igrišču Jugoslavije pred 3500 gledalci vršila mednarodna tekma med reprezentanco Bolgarije in našo drugo garnituro.

Igra je bila z obeh strani precej slaba. Naša reprezentanca je bila sestavljena iz preveč heterogenih igralcev raznih klubov, tako da igra ni bila na znani višini. Do prvega gola je bilo treba čakati do 26. minute, čeprav so bili naši precej v premoči. V 26. min. je Belošević po zelo lepi kombinaciji zabil iz daljine 20 m neubranljivo v mrežo. Naša reprezentanca je imela še mnogo lepih šans pred golom Bolgarov ali jih ni izkoristila.

Takoj po pričetku drugega polčasa je naše moštvo imelo dve zreli situaciji, ali tudi te prilike se igralci niso poslužili. V 5. min. so Bolgari zaradi napake branilcev in krilca Kovačeviča po Pančevu izenačili. Nekoliko minut so bili nato Bolgari v premoči. Naše moštvo pa se je hitro zopet znašlo ter čestokrat ogrožalo vrata Bolgarov. V 15. min. je Lešnik po lepi kombinaciji pred golom postavil na 2:1. Naši so še dalje nekoliko nadmočni, so pa precej grešili v podajanju in odvzemanju žoge. V 32. min. nastane pred bolg. golom gneča in Lešnik postavi končno stanje 3:1.

V 35. min. je sodnik zaradi mraka prekinil igro.

Sodil je Čehoslovak Christ, ki pa je precej raztrgal tekmo.

V golu Jugoslavije ni igral Logar, temveč Urch.

Kupujte domače blago!

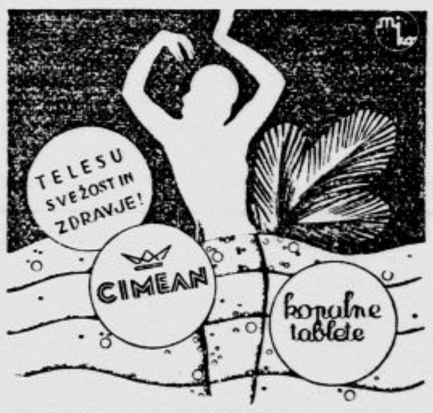

ZA VSAKO KOPELJ, CIMEAN KOPALNO TABLETO!

Ostale nogometne tekme

Carigrad: V soboto: Jugoslavija: Turčija 3:3 (2:1).

Ljubljana: Grafika: Svoboda 3:2 (2:0). Zanimiva tekma za delavski pokal. Svoboda se je znašla v drugem polčasu. Svobodaši niso bili zadovoljni s sodnikom Čamernikom, ki je izključil dva igralca.

Milan: Ambrosiana : Vienna 4 : 1 (1:1).

Budimpešta: Ujpest : Prostejov 2 : 0 (2:0).

Rim: Sparta : Roma 1 : 1 (1:1).

V nadaljnjem tekmovanju za srednjeevropski pokal ostanejo torej od gornjih klubov Ambrosiana, Sparta in Ujpest.

Lahkoatletsko prvenstvo za moštva

Drugi dan tekmovanja je prinesel naslednje rezultate:

Skok ob palici: I. r. Gašperšič 290, II. r. Kulakov 280.

Tek 100 m: 1. raz. Štok 11.8, Slapar 12, Malnarič 12.3, 3. raz. Šušteršič 11.4, Weibl 11.7.

Krogla: 3. raz. Kosec 10.24, Baloh 9,50.

Skok v višino: 3. raz. Kosec 145, Baloh 145.

Tek 400 m: 2. raz. Czurda 54.6, Urbančič 56.2, 3. raz. Weibl 57.8.

Tek 400 m zapreke: 1. raz. Pleteršek 59, Skušek 59.03, Štok 1:05.

Disk: 1. raz. Serše 3599, Kajfež 3564, Marek 2966, 2. raz. Czurda 2880, 3. raz. Kosec 2841, Baloh 2676.

Tek 10 km: Perc 35:54.3 pet, Bezlaj 38:57.

Skok v daljino: 3. raz. Šušteršič 547, Rajič D 453.

Troskok: 1. raz. Slapar 1040, Goršek 1027, Srakar F. 986.

Kopje: 1. raz. Slapar 4610, Kajfež 3955, Serše 3785, 3. raz. Weibl 2945.

Tek na 800 m: 1. raz. Goršek 2 : 04.4, Srakar F. 2 : 04.9.

S sobotnim in včerajšnjim tekmovanjem se je Primorje predvidoma plasiralo na eno prvih mest, vendar končno število točk še ni ugotovljeno. Točke se šlejejo po novih finskih tabelah.

Včerajšnje tekmovanje je močno oviral dež in je bilo zaradi naliva igrišče močno razmočeno. Pičlo število lahkoatletskih sodnikov je opravilo svoj posel v dobrih 2 urah zadovoljivo in v redu.

Olimpijski desetoboj in juniorski miting

Državni prvak v olimpijskem desetoboju je postal Haškovec Malinarić — Uspelo mladinsko tekmovanje

Maribor, 12. julija

Na stadionu Železničarja se je vršil v soboto in danes popoldne olimpijski desetoboj za prvenstvo Jugoslavije, ki je bil združen z mednarodnim juniorskim lahkoatletskim mitingom. Tekmovanje je priredil JLAS v organizaciji mariborskega Železničarja in je bilo pod pokroviteljstvom mariborske mestne občine.

Za državno prvenstvo v olimpijskem desetoboju je startalo samo 7 tekmovalcev, dočim je na juniorskem mitingu nastopilo okoli 70 mladeničev.

Državno prvenstvo v olimpijskem desetoboju si je priboril član Haška Edvard Malinarič ki je dosegel 5181 točk. Sledijo kot 2 Marjan Ferkovič (Hašk) 4798, 3. Srdjan Jurkovič (Concordia) 4629, 4. Milan Kleut (Žel. Maribor) 4291, 5. Vika Merzelj (Maraton, Maribor) 4147, 6. Franc Šef (Hašk) 4123, 7. Štefan Balgavi (Sašk, Sarajevo) 3854.

Zmagovalec Malinarič je dosegel v posameznih disciplinah naslednje rezultate:

Tek 100 m 12, skok v daljino 6.30, met krogle 10.13, skok v višino 1.70, tek 400 m 57, 110 m zapreke 18.01, met diska 31.87, skok ob palici 2.90, met kopja 40.5, tek 1500 m 5:08.

Juniorji v borbi

Na juniorskem mitingu so bili doseženi tile rezultati:

Met krogle, 5 kg, juniorji C: 1. Skaza (Primorje) 12.68, 2. Hallegger (GAK) 11.96 3. Smerdu (Železničar, Maribor) 11.63.

Met krogle 4 kg, juniorji B: 1. Zorko (Železničar) 14.60, 2. Linder (Železničar) 13.88, 3 Ille (Hašk) 13.81.

Tek 1000 m: 1. Takač (Slavija, Varaždin) 2:44, 2. Košir (Planina) 2:46, 3. Frank (GAK) 2:50.

Tek 100 finale: 1. Hübl (GAK) 11:6, 2. Steska (GAK) 12, 3. Ille (Hašk) 12.1.

Stafeta 4×100 m: 1. GAK, 50.02, 2. kombinirana stafeta Primorja, Ilirije, Slavije, Haška 50.06, 3. Železničar 50.08, 4. Maraton, Maribor, 52.

Met diska: 1. Skaza (Primorje) 37.93, 2. Kranjčič (Železničar) 33.09, 3. Lipovšek (Maraton) 32.93.

Met kopja: 1. Zorko (Železničar) 46.19, 2. Lončarič (Maraton) 41.64, 3. Hallegger (GAK) 38.27.

Skok v daljino: 1. Hallegger (GAK) 5.95, 2. Zorko (Železničar) 5.94, 3. Ille (Hašk) 5.92.

Skok v višino: 1. in 2. Pollak (Primorje) in Lužnik (Maraton) 1:55, 3. — 6. Smerdu, Zorko, Gregorič (vsi Železničar), Vahtar (Primorje).

Po tekmovanju so se zbrali atleti pred tribuno, kjer je v imenu mestne občine dr. Senkovič izročil zmagovalcu v olimpijskem desetoboju krasen pokal. Drugoplasirani je prejel lep pokal Železničarja, ostali udeleženci pa plakete.

Nemčija : Jugoslavija 3 : 2

Zaradi nevihte je bila včerajšnja single igra med Mitićem in Menzlom prekinjena Nemci pa so nato brez boja prepustili Jugoslaviji dve točki

Zagreb, 12. julija.

Današnji tretji dan evropskega finala v tekmovanju za Davisov pokal je prekinil dež. Že zjutraj je deževalo, dopoldan se je pa vreme zboljšalo in ko se je ob 14.30 pričela prva igra, je bilo na prostoru Akademskega tenis kluba na Šalati zbranih veliko število gledalcev, čeprav manj kakor prva dneva. Okoli 16. je nastala silna nevihta, ki je tekmovanju napravila konec in je bilo nadaljevanje preloženo na ponedeljek.

Nemca Cramm in Henkel sta že po doublu zapustila Zagreb in se z vlakom odpeljala na Dunaj, odkoder bosta nadaljevala pot z aeroplanom do Berlina in od tam v Wimbledon. Nemški zvezni kapetan je zato določil, da igrasta mesto nju Menzel in Lund. Tudi naš kapetan dr. Malančec je zaradi indispozicije Punčeca in Pallade postavil Kukuljevića in Mitića. Žreb je določil, da igrata najprej Mentzel in Mitić.

Tekmovanje se je začelo točno ob 14.30. Nemec je bil očitno boljši in je v prvih dveh setih zmagal s 6 : 4 in 6 : 3. Nadaljnje tekmovanje je prekinila nevihta.

Najprej je bilo sklenjeno, da se bosta igri jutri nadaljevali. Nemci pa so se naenkrat odpovedali nadaljevanju single iger z utemeljitvijo, da se jim mudi v Berlin. S tem je bilo evropsko finale za Davisov pokal med Nemčijo in Jugoslavijo zaključeno. Jugoslavija je dobila skoraj brez boja dve točki in je končno stanje 3 : 2 za Nemčijo.

Definitivno so odobreni načrti za palačo vseučiliške knjižnice v Ljubljani

Sredstva za kritje stroškov se bodo — kakor navaja poročilo banske uprave, iz katerega črpamo te podattke, — v glavnem našla iz posojila pri Državni hipotekarni banki, ki bo dala na razpolago 7.500.000 Din, in iz fondov za vseučiliško knjižnico, ki jih zbirata banska uprava in ljubljanske univerza. Z graditvijo bo mogoče začeti že konec avgusta in pri tem velikem gradbenem delu bo dobilo zaslužek lepo število obrtnikov in delavcev.

Odobreni načrt se v glavnem naslanja na že znani načrt univ. prof. Plečnika. Vendar omogočajo nekatere izpremembe ugodnejšo rešitev tlorisa in preglednejše, bolj monumentalno oblikovano glavno stopnišče. Stavba bo stala na veliki parceli za poslopjem banke Slavije ter se bo naslanjala na že stoječe stavbe nasproti Križankam in Napoleonovemu trgu. Zgradba bo imela približno obliko štirokota s povprečno 45 m dolgimi stranicami. Visoka bo 22 m in bo imela ravno streho, krito z bakreno pločevino. Fasada bo ob vseh treh cestah izdelana v enotnem slogu. V Knežji ulici bo glavni vhod z veličastnim portalom. Od glavnega vhoda bo šel po sredi dvorišča še srednji dvoriščni trakt proti glavni čitalni dvorani. Ta trakt bo imel samo hodnike in mogočno stopnišče ter bo delil od štirikota zunanjih traktov omejeno dvorišče v dve dvorišči, ki bosta merili približno po 8 m v širino in 18 m v dolžino.

Že letošnjo pomlad je univerza dala s poskusnimi vrtanji določiti kakovost zemljišča. Vrtanja so pokazala, da moremo računati z dobrimi temelji iz žive skale še le v globini 25 m. Temelji knjižnice bodo zaradi tega zelo razširjeni, tako da bo domala vsa ploskev pod trakti podbetonirana s temeljno betonsko ploščo, ki bo enakomerno porazdeljevala pritisk stavbe na slabotno zemljišče.

Knjižnica bo nad kletjo in pritličjem imela štiri nadstropja in podstrešje. Na notranji strani četverokota bodo ob treh straneh hodniki vezali vse prostore knjižnice in skladišča knjig z glavno dvorano, čitalnico. Srednji notranji trakt pa bo imel le stopnišče, ki bo vodilo v veliko čitalnico v prvem nadstropju. Mojster Plečnik je vložil v ta načrt obilo truda in ljubezni in je po dolgoletnem studiju ustvarjl rešitev, ki bo za stoletja v kras Ljubljani. Za zelo posrečeno se smatra tudi rešitev štiristranskih stopnišč, ki vežejo posamezne trakte velikega štirikota med seboj. Ob čitalnici bosta dva lifta, v katerih se bodo prevažale knjige iz skladišč.

Najskrbnejše je razdeljena razmestitev vseh potrebnih prostorov, zlasti lepo pa bo urejena velika čitalna dvorana, ki bo segala od prvega do tretjega nadstropja, visoka bo 10 m, široka 10 m, dolga pa 40 m. Svetlobo bo prihajala vanjo skozi dve velinkanski okni, ki bosta gledali na Vegovo in Gosposko ulico. Sredi dvorane bo štretje veliko okno, ki bo segalo do stropa čitalnice in bo dobivalo svetlobo z razsežnega dvorišča. V dvorani sami bodo v sredini na razpolago katalogi, tu se bodo od dajale knjige, dočim bodo na levi in desni čitalne mize. Dohod v dvorano bo skozi glavni vhod v Knežji ulici, stopnišče bo okrašeno z mogočnim stebrovjem. Stropovi v vseh nadstropjih bodo iz rebrastih železobetonskih plošč, saj bodo nosili ogromno težo. Nad glavno čitalno dvorano bo v četrtem nadstropju nizka dvorana, ki bo uporabljana za potrebe univerze. Vsa zgradba bo ogrevana s centralno kurjavo, velika čitalna dvorana in vestibul s stopniščem vred pa s toplim zrakom.

Prof. Plečnik je poskrbel, da bo zunanjost povzdignjena z odlično fasado. V njej se bosta izražali najboljša kakovost gradiva in monumentalni način graditve. V pritličju bo knjižnica vsa obložena z obdelanim podpeškim kamnom. Od pritličja do glavnega venca bo fasada obložena z opeko in različnim kamnom, ki bo tudi različno obdelan. Okna bodo umaknjena nekoliko navznoter, v sredini pa bo stal mogočen bronast steber z lepim kipom. V višini pritličja bosta stala pred glavnim oknom dva bronasta centavra. Celotno zgradbo bo zaključeval mogočen venec iz plošč brušenega umetnega kamna, podstrešje pa bo imelo okna le na dvorišče.

Poročilo banske uprave poudarja, ob zaključku: vse, kar moremo reči o tem načrtu, je da je mojster Plečnik položil v načrte vso svojo ljubezen, ogromna izkustva in znanje in da nam je omogočil zgraditev sekularne zgradbe, ki jo bodo občudovali še pozni rodovi.

Propagandna vožnja motociklistov

Ob priliki kongresa narodnih železničarjev je Hermes razen drugih sportnih prireditev izvedel tudi velikopotezno motociklistično dirko. Odbor prirediteljev, ki je zbral okoli sebe veliko število motociklistov, se je dobro zavedal, da z ozirom na obstoječe razmere ne more prirediti kake pompozne dirke, ki zahteva od tekmovalcev posebno konstruirane stroje in večje denarne žrtve. Da pa tekmovalnemu stremljenju večine motociklistov kolikor toliko ugodi, si je zamislil tekmovanje v obliki ocenjevalne vožnje, kakršne prirejajo tudi povsod v tujini. Ne gre tu za kako vratolomno brzino ali pa nevarno akrobatsko zavijanje v različnih legah proge, temveč za že v naprej preračunano dosego predpisanega voznega časa pri pasiranju določenih kontrol na progi. Pri tem se od tekmovalca zahteva budno zasledovanje funkcioniranja motorja na vsej vožnji.

Proga včerajšnje vožnje je šla iz Ljubljane izpred delavnice »Triumph—Auto« na Celovški cesti skozi Škofjo Loko, dalje po Poljanski dolini v Žiri in skozi Logatec in Vrhniko nazaj v Ljubljano, kjer je bil cilj pred Narodnim domom na Bleiweisovi cesti. Dolžina proge znaša okoli 100 km. Seveda je vladalo med motociklisti za to vožnjo precejšnje zanimanje, kajti prijav do sobote zvečer ni bilo nič manj kot 32. Neprestano deževje po noči na nedeljo ter na dan samega tekmovanja je od sodelovanja odtegnilo 17 prijavljenih dirkačev in se je na startu javilo samo 15 koraižnih motociklistov. Čeprav sta jim neugodno vreme in razmehčana proga dokaj otežkočala vožnjo so bili skoraj vsi kos svoji nalogi.

Rezultati, ki so se izražali v točkah, so bili:

1. Pollak Fran 250 točk, 2. Pollak Ivan 250, 3. Hribernik 247, 4 Polšak 241, 5. Jakovič 238.2, 6. inž. Lukman 229, 7. Horjak 223, 8. Šmuc 217, 9. Payer 214, 10. Arko 205, 11 Baumgarten 205, 12. Hobacher 172.

Zaradi defektov na motorjih sta odstopila dirkača Skopec in Prebil.

Tekmovanje za Davis p. prekinjeno

★

Olimpijska kolesarska dirka

Zagreb, 12. julija.

Danes se je vršila tretja izbirna kolesarska dirka, ki naj bi določila šest naših najboljših dirkačev, ki bodo zastopali našo državo na olimpiadi v Berlinu. Proga je bila ista kakor zadnjič ter je merila približno 100 km. Rezultati so bili naslednji:

1. Prosinek (HKC) 2:53.45, 2. Ivković (Gradjanski) 2:57.33, 3. Gartner (Ljubljanica) 3:59.46, 4. Erdely (Beograd) 2:59.58, 5. Valant (Ljubljanica) 4:02.21, 6. Pokupec (Gradjanski) 3:06.40, 7. Ormož (Železničar) 3:07.22, 8. Faninger (Gradjanski) 3:09.45, 9. Banek (Gradjanski) 3:13.33.

Na vsej progi je divjal močna nevihta. Zaradi tega so danes doseženi rezultati precej enakovredni rezultatom na zadnji dirki.

Jutri zvečer se bo sestal Kolesarski savez ter bo določil končnoveljavno sestav naše olimpijske kolesarske ekipe.

SK Ljubljana. Drevi ob 19. seja upravnega odbora v klubski pisarni, Beethovnova št. 9.

Kuhanje — učni predmet

V Avstraliji primanjkuje gospodinjskih nameščencev. Sedaj so se oblasti odločile napraviti temu konec na ta način, da so uvedle kuhanje kot obvezni predmet v šolah. Zanimivo pa je, da tega predmeta niso uvedli samo v dekliških šolah, temveč da so pritegnili k temu tudi fante.

V Melbournu vodijo kuharske tečaje za fante kuharji najboljših hotelov. Spočetka moška mladina ni bila posebno navdušena za novi predmet, potem je dobila veselje zanj in uspehi so tako dobri, da so pri nekem tekmovalnem kuhanju deških in dekliških šol zmagali dečki. Žirija je menila, da so bile jedi, ki so jih pripravili dečki, okusnejše. Zdaj si dekleta prizadevajo, da bi pri naslednji tekmi popravile svoj poraz.

Leteče igralske družine

Italija, kjer igralske družine neprestano potujejo iz kraja v kraj in kjer stalnih ansamblov po gledališčih tako rekoč ni, je bila menda prva, ki je pograbila idejo avtomobiliziranih gledaliških in pevskih družin. Ta »Tespidina kola« na motor spadajo danes že k rednemu italijanskemu gledališkemu obratu.

Sedaj je storila Rusija še korak dalje. Organizirala je potovanja umetniških družin z letali. Ansambel Velikega gledališča v Moskvi je na krovu celega majhnega brodovja letal odpotoval na sever, kjer so tudi veliki kraji zavoljo slabih železniških in cestnih razmer skoraj odrezani od kulturnega življenja. V Rusiji so letala doslej posebno radi uporabljali kinematografski operaterji. Tako je pred kratkim z letalom pristal v pamirskem ozemlju operater, ki je tam predvajal filme. Ljudstvo se je tedaj prvič seznanilo s kinematografom.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Žena v sodobnem svetu

Poziv ženam vsega sveta

Mednarodna ženska zveza za žensko volilno pravico je izdala na vse včlanjene organizacije iz raznih držav tale poziv:

»V današnjih žalostnih časih poziva zveza žene vsega sveta, da se združijo v delu za demokracijo in mir.

Ve žene ne morete dopustiti, da se vam kratijo vaše pravice, niti se jim ne morete prostovoljno odreči, ne da bi s tem slabile svojo lastno moč, ki jo potrebujete v službi skupnosti.

Zato pozivamo žene in može, naj delajo na to, da bodo zadeve žen, demokracije in miru čim tesneje povezane.

Žensko gibanje temelji na spoštovanju človekove osebnosti, na pravičnih odnosih med spoloma in na pravilnem vrednotenju različnih sposobnosti in na enakopravnosti v pravici do dela.

Demokracija temelji na istih principih: na razredni pravičnosti, sodelovanju vseh državljanov pri organizaciji skupnega življenja naroda, priznavanje svobode in njene posledice odgovornosti, ki jo svobodno izvaja individualna disciplina.

Tudi **mir** temelji na enakih principih: pravičnost med narodi, namesto sile pravica, vzajemno delo med narodi, ki naj vsem prinaša čim večjo svobodo in blagostanje.

Prihodnje leto 1937. nam bo anketa, ki jo vodi Društvo narodov, odprla vpogled v položaj žen vseh držav glede njihovega gospodarskega in državljanskega stanja. Prvič izraža neka svetovna organizacija (moških) željo, da dobi točno sliko o ženskih pravicah in o njenem zapostavljanju, o njenih zmagah in porazih. Danes še ne vemo, kakšna bo ta slika, toda če bo zadovoljiva, nas bo ohrabrila, da bomo uporabile svojo moč za reševanje vznemirjajočih problemov sedanjega časa. Če bo pa slika nepovolina, bo pojačila naš čut za solidarnost, da bomo pomagale vsem ženam, ki se bore za svoje pravice, v zavesti, da s tem koristimo vsemu človeštvu.

Zdaj pretresa svet senca totalitarne države, zatira spoštovanje osebnosti, stavlja silo nad pravičnost in slepo pokorščino nad svobodno priznavanje discipline: razen tega pa ustvarja nazadnjaško organizacijo, kjer ima besedo edinole mož in kjer se ženina dejavnost in izkustvo ne moreta uveljaviti.

Vera v demokracijo je izginila in ljudje zastruplieni s propagando so se odrekli svoji lastni volji svoji presoji in svojemu življenju pred tiranijo in egoizmom diktatorjev.

A kar se tiče zemelj, kjer se demokracija še spoštuje — vsaj službeno, — se more o njih reči, da so žal pojačile napetost med državami, ker niso držale besede, ker so izdale Društvo narodov in pristale na to, da se uniči mala država, ki jo je porazil sovražnik, opremljen z najstrašnejšim materialom moderne vojne.

Naj vse strašno trpljenje, ki ga preživljajo narodi, navdahne žene vsega sveta z novo energijo, z iskreno vero in prosvetljenim duhom, da odvrnejo to naraščanje grozot. Združimo svoje moči s silami poštenih mož in ustvarimo svet, kjer bo lojalno sodelovanje in prijateljski sporazum omogočil, da vsi narodi rešijo svoje lastne nacionalne in mednarodne težave in naloge.

Tečaj za kulturno delo med našimi ženami

Poglobitev kulturnega dela je potrebna zlasti med ženami na deželi. Tu se odpre hvaležno polje dela vsem izobraženkam, ki jih je usoda zanesla na deželo, bodisi da so se poročile z možmi, ki vrše svoj poklic med kmečkim prebivalstvom, bodisi da so našle tamkaj svojo eksistenco kot učiteljice, zdravnice, oskrbne sestre, poštne uradnice. Današnje življenje zahteva od teh žen, da stopijo iz svojega službenega področja tudi v javnost, čeprav je mnogim težavno, ker niso na to pripravljene.

Da to pomanjkljivost šolske izobrazbe naših deklet nekoliko nadomesti, je naša Ženska zveza sklenila prirediti izobraževalni tečaj za kulturno delo zlasti med kmečkimi ženami.

Predavanja bodo tale: 1. Gospodarstvo — osnova političnega in družabnega dogajanja. 2. Žena in politika (pomen ženinega sodelovanja v političnem življenju). 3. Ženine naloge v javnih korporacijah. 4. Pomen svetovnega (mednarodnega) gospodarstva za posamezne narode. 5. Gospodarska in politična demokracija — osnova svetovnega miru 6. Kulturne naloge intelektualke med našimi kmečkimi ženami.

Tečaj bo v dneh 24. 25. in 26. avgusta na šentjakobski meščanski šoli (morebitne spremembe bodo pravočasno javljene). Prispevek za režijske stroške je 30 Din. Prijave je treba poslati na Jugoslovensko žensko zvezo, v Ljubljani, Staničeva ulica 1.

Predlog za sanacijo Feniksa

Akcijski odbor za zaščito zavarovancev Feniksa zahteva takojšnjo ustavitev vseh plačil do sanacije in pretvoritev v zadrugo samih zavarovancev

Osijek, 12. julija.

Včeraj se je vršil sestanek akcijskega odbora za zaščito »Feniksovih« zavarovancev, na katerem je bila sprejeta obširna spomenica. V njej se kritizira način, kako se je v Avstriji rešilo vprašanje »Feniksa« na škodo vseh neavstrijskih zavarovancev. Z zakonsko uredbo v korist avstrijskih zavarovancev se je »Feniks« oprostil vseh obveznosti nasproti afiliaciam v tujini, s čimer je postal dvomljiv obstanek vseh neavstrijskih filialk »Feniksa«. Za zavarovance v Jugoslaviji je važno, da vedo, kako je z onimi milijoni, ki so jih jugoslovenski državljani zaupali tej tuji družbi. Zato je treba iskati poti, kako bi se rešilo, kar se da rešiti.

O stanju »Feniksa« v Jugoslaviji se ve prav za prav le toliko, da družba ne more zadostiti svojim obveznostim, da manjkajo milijoni in da je denar zavarovancev v nevarnosti. V spomenici se izraža sum v učinkovitost uredbe o »Feniksu«, ker se s to uredbo daje družbi možnost, da na račun in škodo velikega števila zavarovancev dobi majhno število zavarovancev nazaj svoje prihranke v polnem znesku, med tem ko se drugi puščajo v negotovosti, ali bodo sploh mogli kdaj realizirati svoja zavarovanja, in če jih bodo, v kakšni višini se bo to zgodilo. V drugi uredbi se zahteva od zavarovancev, da tudi pri teh okolnostih nadaljujejo plačevanje premij na tako zvani vezani račun. To pa ne predstavlja nikakega jamstva. Po mišljenju, ki se je čulo na nedavni plenarni seji zagrebške Trgovske in industrijske zbornice, niti ta vplačila na vezani račun niso zavarovana, temveč še celo ogrožena, ker se zaradi napačnega tolmačenja uredbe ministra za trgovino in industrijo dovoljuje izplačevanje zavarovalnin s tega vezanega računa. Ta uredba bi mogla nuditi zavarovancem neko izvestno varnost le tedaj, če bi se »Feniksu« dovolilo, da s tega računa dviga samo one zneske, ki so potrebni za poravnanje riziko-premije, in eventualno one zneske, ki jih je na ta način plačala oseba, katere zavarovanje dospeva s smrtjo ali doživljenjem zavarovanca, kolikor se ti zavarovanci zdaj sploh smejo izplačevati, dokler se ne ve, kakšno je stanje »Feniksa«. Zneski za poravnanje rizikopremij so neznatni in za primer, da sanacija »Feniksa« ne uspe, bi mogli zavarovanci računati z možnostjo povračila odslej vplačanih premij v polni višini. Med tem pa se po mišljenju zagrebške zbornice dovoljuje izplačevanje zavarovalnin s tega vezanega računa v polnem obsegu, kar pomeni, da bi v primeru likvidacije družbe manjkal s tega računa denar za povračilo zavarovancem v polnem znesku. To je očitno protivno besedilu in intenciji uredbe. Iz tega sledi potreba, da so zavarovanci pri nadaljnjem vplačevanju oprezni.

Toda popolno ustavljenje vplačil ima spet svoje nevarne strani: zavarovanci lahko izgubijo dosežene pravice. Zato se zahteva, naj bi zavarovanci odslej vplačevali le rizikopremije za primer smrti, a za ostali del premij naj se dovoli počakanje do končne rešitve »Feniksove« usode. Razen tega bi bilo treba ukiniti odredbo, po kateri se zavarovancem zabranjuje vlaganje tožb proti »Feniksu«. Polica zavarovanca predstavlja pogodbo med njim in »Feniksom«. Ako je »Feniks« na Dunaju prešel v roke nove družbe, je ta nova družba kot pravna naslednica prejšnje družbe dolžna prevzeti vse obveznosti nasproti upnikom tako v Avstriji kakor izven njenih mej. Mednarodno pravo daje dovolj možnosti, da se uvede postopanje proti dunajski centrali. Za vse spore je po polici pristojno beograjsko sodišče. To bi moglo dognati pravo stanje družbe in vse razloge, ki so dovedli do insolvence in nelikvidnosti.

Da »Feniks« ne bi prišel v še večje težave, ni drugega izhoda, kakor da se mu dovoli odložitev vseh izplačil, torej tudi moratorij za likvidiranje dospelih zavarovanj; še več, zabrani naj se mu njih izplačevanje.

Nastane vprašanje, ali je sanacija »Feniksa« sploh mogoča. Zavarovanci ne vedo, pri čem so. Takemu stanju je treba napraviti hitro in odločno konec. Institucijo zavarovanja je treba rešiti pred nesrečo, ki ji grozi zaradi čedalje večjega nezaupanja. Danes v času širjenja kolektivnosti in kooperacije, v času zadružništva, je primerna misel, da bi zavarovanci sami prevzeli »Feniks« in ga pretvorili v zadrugo samih zavarovancev. Pogoji za to so dani.

Prvi korak v smeri sanacije bi bila natančna bilanca. Omenjeni prevzem »Feniksa« bi se mogel zgoditi takole: Na osnovi bilance bi se ugotovila dejanska vrednost vplačanih prihrankov, odnosno njih nominalna vrednost. Ta zmanjšana vrednost bi se označila na vsaki polici. Razlika med dejansko in nominalno vrednostjo bi se knjižila pri zadrugi kot zavarovančev delež. Teh deležev ne bi smel nihče na noben način vnovčiti in bi se amortizirali s čistimi dohodki zadruge. Tako dolgo, dokler ta razlika v vrednosti ne bi bila izenačena, bi zadruga to razliko vodila kot fiktivne terjatve svojih članov.

Zadruga bi imela na ta način takoj formalno nadomeščene vse predpisane premijske rezerve. Dospele zavarovalnine bi se likvidirale v višini zmanjšane vrednosti z dodatkom vseh pozneje vplačanih premij v polni višini, ker bi bila nova vplačila čisto zavarovana. Deleže bi zadruga odkupovala v razmerju z amortizirano vrednostjo, to je izplačevala bi v gotovini vse one vsote, ki bi bile deležem že odobrene ali bi se iz čistih dohodkov odobrile. V teku časa bi vsak zavarovanec dobil na ta način polno vrednost svoje police, a ostal bi imetnik deleža, katerega vrednost bi se vsako leto dvignila za znesek odpadajočega dela čistih dohodkov. Zadruga bi tedaj, ko bi bil na ta način izravnan ves sedanji primanjkljaj, mogla zadružnikom izplačevati izvestne dividende.

Spomenica z vsemi že omenjenimi zahtevami se izroči tudi ministrstvu za trgovino in industrijo.

Iz akvaristove torbe

Nekaj o Barju in ščukoglavi kljunačici

Pokresna doba tja do oktobra je za nas akvariste gotovo najlepša, kajti povsod sta vodna favna in flora v bujnem razvoju. Zlasti Ljubljansko barje je v tem pogledu pravcat raj, dasi je dandanes že precej izsušeno. Pred kakimi 3000 leti pa se je razprostiralo veliko plitko jezero v zdaj tako plodni kotlini s posdinimi naselbinami mostičarjev. Prei lovci so pod vplivom z juga čez Kras prihajajočih trgovcev postali čolnarji in prevažali na sever namenjeno blago z južne na severno obal jezera

Ko so v tretjem predkrščanskem stoletju prišli Kelti, je bilo jezero deloma že zamočvirjeno. Rimljani so pa začeli Barje kultivirati, o čemer priča cesta, ki so jo našli 3 m pod današnjo površino in ki je menda spajala Babno gorico z južno obalo Barja. Po umiku Rimljanov so se kultivirana zemljišča spet zamočvirila. Tako je stalo Barje do 18. stoletja, ko so ponovno začeli izsuševanje in leta 1780. je začela odtekati voda tudi po tedaj izgotovljenem Gruberjevem prekopu.

Po zatonu zvezde velikega Korzičana so nadaljevali dela, poglobili vLjubljani strugo Ljubljanice in porušili jezove, ki so nadaljevali dela; poglobili v Ljubljani kakor ga ovira novi jez še dandanes. Na Barju je nastalo tedaj tudi omrežje stradonov in tudi Ižanska cesta je bila leta 1827. dokončana. V začetku druge polovice 19. stoletja sta bili koriti Ljubljanice in prekopa še poglobljeni zagledala pa sta beli dan tudi Zornov graben in Karlovški most. Kljub vsemu temu sta, kar bo starejšim Ljubljančanom in Barjanom še dobro v spominu, poplavi leta 1888. in 1895. pretvorili Barje dobesedno v jezero. Zatem je sledila ponovna poglobitev Gruberjevca: s poglabljanjem Ljubljanice, kakor vobče znano se pa ukvarjajo že več decenijev do današnjih dni.

★

Znano je, da je množica rib navajena tako na morsko kakor tudi na presno in mešano vodo. Taka ribica je na primer ščukoglava kljunačica (Hemirhamphus fluviatilis Bleek.), ki živi ob obalah Indijskega morja in ki se z lahkoto privadi presni vodi, ki ji dodamo nekaj soli. Ribica je le 6 do 8 cm dolga, zelo sloka, dolnja čeljust je pa kljunasto podaljšana. Halja je rumenozelena, proti trebuhu pojemajoča. Na dolnji strani pred plavutmi so klinaste črne črte, samec pa ima na daleč nazaj pomaknjeni hrbtni plavuti rdečo pego, sicer je pa tudi šibkejši od samice, kar nas spominja na zobokrape, s katerimi ima naša riba tudi to skupno lastnost, rodi popolnoma razvite mladiče. Sicer je pa izrazito površinska ribica, skromna in trdna, zahteva pa najmanj 22°, prenaša jih pa tudi desetino več. Žal je v naših akvarijih še neznana. O.S.

42 letno potovanje dopisnice

Bakar, 12. julija

Kar 42 let je potovala dopisnica iz Pule, ki jo je 27. februarja l. 1894. napisal Ivan Matešić in naslovil na Lovrenca Cuculića v Kukuljanovu pri Bakru. Odpošiljatelj je umrl že pred 27 leti. Dopisnica je že vsa počečkana in je na njej vrsta žigov, ki pričajo, da je svoje potovanje napravila tudi čez Ameriko. Zadnji žig je udarila na dopisnico pošta Skrljevo dne 23. junija letos.

Na dopisnici je znamka za pet krajcarjev.

Zbor filatelistov bo v Subotici

Hkratu bo velika mednarodna razstava znamk

Jugoslovenska filatelija je postala v zadnjem času zelo aktivna. Z veseljem lahko ugotovimo njen razmah, ki se opaža zlasti pri mladini. Razstave, ki jih prirejajo filatelisti vsako leto, kažejo po svoji vrednosti in učinkovitosti vsestranski napredek. Potrebujemo samo še lepih znamk, za katere se bo tujina bolj zanimala kakor za dosedanje izdelke naše markarnice, ki so pod vsako kritiko. Upamo, da se bo naša želja kmalu izpolnila, saj se bo začela v kratkem zidati nova palača za tiskanje znamk in so moderni stroji za izdelovanje znamk v boljših vrstah tiska, kolikor nam je znano, že v Beogradu.

Letošnji kongres filatelistov bo od 5. do 8. septembra v Subotici. Filatelistična zveza si je izbrala to mesto zaradi tega, ker bo praznoval tamkajšnji filatelistični klub »Bačka« letos svojo petnajstletnico. Kongres bo pod visokim pokroviteljstvom Nj. Vis. kraljeviča Tomislava. Z njim bo združena razstava znamk, za katero se je oglasilo že izredno veliko število razstavljalcev iz naše države in iz tujine. Zlasti velika obeta biti udeležba razstavljalcev in obiskovalcev iz bližnje Madžarske. Tudi iz Ljubljane se je doslej prijavilo nekaj razstavljalcev; nekateri se pa najbrž še bodo, ker je rok za prijave do 1. avgusta. Za najlepše zbirke je razpisanih skupno 18 raznih nagrad.

Razen razstave bo v Subotici velika borza znamk, za katero se je priglasilo že tudi nekaj nemških trgovcev.

Vse kongresne prireditve bodo v mestni Kazini. Za to priložnost bo odprta tam tudi posebna pošta s specialnim žigom.

Za udeležbo kongresa in razstave je dovoljena polovična vozna cena. Vsi udeleženci naj si kupijo pri odhodu celo vozovnico in rumeno legitimacijo. Povratna vožnja bo brezplačna, samo legitimacijo bo treba žigosati v kongresnem uradu. Baje je javil svoj prihod na kongres tudi naš poštni minister, ki se bo ob tej priložnosti informiral o vseh željah naših filatelistov. Vse informacije, ki so v zvezi s kongresom in razstavo, daje tajništvo filatelističnega društva »Bačke« v Subotici.

Maribor preko nedelje

Maribor, 12. julija.

Današnje deževje je preprečilo mnoge načrte, ki so si jih napravili mariborski planinci, kopalci in izletniki. Od slabega vremena pa so bili deležni koristi gostilničarji in kavarnarji, ki so imeli polne lokale.

Prijateljski večer mariborskih šahistov

je bil sinoči pri »Novem svetu«. Na večeru so izročili prehodni pokal letošnjemu zmagovalcu mariborskega šahovskega turnirja Mariborskemu šahovskemu klubu. S prisrčnimi besedami je pozdravil v uvodu vse navzočne predsednik Mariborskega šahovskega kluba g. Golouh. Nato je g. Ostanek podal pregled izidov šahovskega tekmovanja in g. Lukež je v imenu šahovske sekcije UJNŽB kot lanskega zmagovalca izročil prehodni pokal v roke predsednika MŠK g. Golouha. Prisrčne besede, ki so izpodbudile k sodelovanju mariborskih šahovskih edinic, sta ob zaključku izpregovorila profesor g. Sila in g. dr. Danev.

Na Dravskem polju gorijo domačije

V Braunšvajgu pri Račah je zgorela hiša posestnika Štefana Jakoliča. Plameni so zajeli tudi hišo soseda posestnika Ivana Forstnerja. V Hočah pa je upepelil ogenj domačijo posestnice Elizabete Beraničeve. Vzrok požarov je najbrže zlobna požigalčeva roka.

Tatovi in tihotapci

Neznanci so vdrli v tvornico Ivana Mikoliča v Slovenjgradcu in odnesli razne stroje, orodje in nekaj drugih reči v vrednosti nad 20.000 dinarjev. Posestniku Francu Koretu na Ojstrici so ukradli zlikovci kobilo. Mehaniku Francu Horvatu je izginil iz neke garaže v Frančiškanski ulici dinamo. Na Glavnem trgu je zasačil stražnik 43letnega Jakoba Š., ko je ponujal kmetičam saharin. Stražnik ga je aretiral in saharin zaplenil.

Novorojenčkovo trupelce v potoku

V potoku Globetki v Prlekiji sta našla dva kopalca trupelce novorojenčka, ki je že nekaj dni ležalo v potoku. Raztelesenje je dognalo, da je bil novorojenček, ki je ženskega spola, vržen v potok. Oblastva poizvedujejo za detomorilko.

Ljubljanska nedelja

Ljubljana, 12. julija.

Tekma zidarjev in tesarjev

Na vrtu znane Kregarjeve gostilne v Štepanji vasi se je danes popoldne vršila pod okriljem zidarskega in tesarskega društva zanimiva strokovna tekma, ki je kljub deževnemu vremenu privabila množico radovednih gledalcev. Pet zidarjev in trije tesarji so se srečali v preizkušnji, kdo je hitrejši, pripravnejši in natančnejši v izvajanju svojega dela. V žiriji za zidarje so bili stavbnika Ivan Bricelj in Vinko Križaj ter zidarski mojster in strokovni učitelj Rudolf Saksida, za tesarje pa mojstra Josip Kregar, ki je prav tako strokovni učitelj na obrtni šoli in Pavle Pavčič iz Most.

Tekmovalci so prejeli naloge tako, da se niso mogli zanje posebej pripraviti, in sicer so morali zidarji v 15 minutah vsak zase zgraditi stebrič iz 38 in pol opek, tesarji pa v istem času ravno in racionalno obtesati tram. Od 12 dosegljivih točk so dosegli zidarji Lojze Svetek 9, Jože Jakopin 9, Tone Žitnik 6, Jože Bricelj 4 in Mitja Jakopin 4, a tesarji France Brajer 11, Lojze Hlebš 7 in France Lampič 6. Pri oceni je žirija upoštevala vse možne momente, tako izvedbo, pri zidarjih pravilnost vezave in uporabljeni čas.

A medtem ko so tesarji pokazali s splošnem prav skrbno, lično delo, je mogla žirija pri njihovih zidarskih tovariših ugotoviti, da opeke po večini ne vežejo pravilno. Strokovno šolstvo bi moralo zidarskemu naraščaju nuditi več praktičnega, nazornega pouka, a zato bi bilo hkratu treba, da pride med učitelje več zidarskih strokovnjakov. Tekmo, ki je vzbudila mnogo živahnega zanimanja med občinstvom, bodo še večkrat ponovili.

Strela je zažgala kozolec

Danes sredi popoldneva je nenadno nastala nevihta, ki je trajala samo kratko časa. Med velikim nalivom je padala tudi toča in udarjala strela. Okoli pol 4. je treščilo v Zg. Šiški v kozolec posestnika in gostilničarja Antona Pogačnika in ga zažgalo. Na pomoč prihiteli domači gasilci, ki so rešili še del kozolca. Zgoreli so trije štanti, v katerih je bila naložena detelja. Zaradi naliva ni bilo nevarnosti za hišo, ki je od kozolca oddaljena kakih 40 korakov.

KOLIĆ-DUBROVNIK

VELEPRODAJA VINA

Skladišča: BEOGRAD, Tel. 26—270 29—429 i 30—808 ZAGREB, Tel. 78—78, PRAGA — SMIČHOV Tel. 407—66.

KOLICEVO VINO DOBITE V VSEH PRODAJALNAH NA VSEH NAŠIH POTNIŠKIH BRODOVIH IN TUDI WAGONS LITS.

Konec dveh uspelih stavk

Slavonski Brod, 12. julija

Delavci tukajšnje Slavetove žage so nedavno izročili upravi žage spomenico, v kateri so zahtevali, da se podpiše kolektivna pogodba, da se povišajo plače in da se oženjenim delavcem da vsaka dva meseca voz drv brezplačno. Ker uprava ni sprejela teh pogojev in so pogajanja ostala brezuspešna, so delavci 10. junija stopili v stavko, ki je trajala do včerajšnjega dne, ko je bilo delavskim zahtevam naposled ugodeno.

Zagreb, 12. julija

Delavstvo cementne tvornice »Croatia« v Podsusedu je začelo pred tremi tedni stavkati, ker podjetje ni hotelo podpisati kolektivne pogodbe, povišati plač in ugoditi dragim delavskim zahtevam. Po dolgih pogajanjih je delavstvo naposled doseglo kolektivno pogodbo, ki urejuje vprašanje delovnega časa in pravo organizacije. Mezde pa so povišane za 10 odstotkov. Obenem je podjetje zajamčilo delavstvu, da zaradi stavke ne bo odpuščen noben delavec.

Na Bledu in v Bohinju

Sem in tja v enem dnevu

Bled, julija

Gorenjska je bila letos močno prizadeta zaradi slabe zime. Odpadlo je mnogo tujcev, ki predstavljajo v zimskem času edini zaslužek prebivalstvu. Obetali so si, da bo poletna sezona boljša. Tudi to se ni zgodilo. Do začetka julija je bilo silno muhasto vreme. Deževalo je vsak dan v večjih ali manjših presledkih. Šele v juliju se je položaj izpremenil. Nastopilo je nenadno toplo vreme in na mah so oživele letoviščarske postojanke.

Bled ima izredno veliko gostov. Vse narodnosti so zastopane, prvačijo pa seveda Jugosloveni, zlasti iz južnejših krajev. Mnogo je tudi Nemcev, vendar ne toliko kakor druga leta, ker imajo pač težave z deviznimi predpisi. Vendar so Nemci izmed inozemcev na prvem mestu. Okoli Parkhotela in Toplic se suče pisana mednarodna družba z najnovejšimi proizvodi poletne mode in dobi gledalec vtis, da se nahaja na znameniti Promenade d'Anglais v Nici. Na jezeru je opaziti le malo čolnov — pripeka je prehuda, vse išče blagodejni hlad v senčnatih vrtovih. Mladina je željna plesa, toda tudi starejši svet se prav rad poizkuša na parketu ali na improviziranem plesišču na vrtu. Tudi ples je v znamenju današnjega časa. Spričo tako hude vročine strogi modni predpisi, ki so običajni v mondenih letoviščih, ne veljajo. Pleše se z odprtimi ovratniki in v kratkih rokavih. Plesni tempo je vročini primerno umerjenejši. Tako je tudi prav, kajti baš med plesom se nudi najboljša prilika za koketiranje, ki je na Bledu na zelo visoki stopnji.

Seveda ne pleše vse, kar je na Bledu. Prelepa okolica je preveč mamljiva. Na razpolago so udobni avtobusi, ki so vedno polni izletnikov v daljno in bližnjo okolico. Proti večeru se vračajo z izletov in zabavišča so zopet nabito polna. Poleg mondenega smokinga in fraka — vročina je popustila — kajpak ne manjka tudi kratkorokavnikov in platnenih oblek. Zakaj bi si kaj takega ne privoščili — saj plačajo vsi isto ceno in tudi v postrežbi ni nobene razlike.

Dočim se plesa željni sučejo večinoma v Parkhotelu ali v Toplicah, je shajališče kopalcev na nasprotni strani jezera. Voda je menda pretopla, da bi se telo dovolj ohladilo. To bo, tako vsaj mnogi zatrjujejo, tudi glavni vzrok, da večina sploh ne gre v vodo, ampak leži raje udobno zleknjena na solncu. Sramota bi bila, da bi se vrnili domov bledolični — moda zahteva, da si dodobra prepečen, sicer ti nihče ne verjame, da si letoval. Sploh ima moda odločilno besedo — tudi pri kopanju. Vse mogoče in nemogoče kopalne kostume je videti. Dernier cri najnovejših dunajskih, pariških in angleških modnih listov. Kakor mavrica se zdi vsa ta pisana družba. Škoda je prelepe kopalne obleke, da bi se zmočila. Nikjer ni zapisano, da bi se moral kopati v vodi — saj zadostuje sončna kopel. Zato imajo imenitnejši kar po več vzorcev kopalnega pribora — za vodo in za solnce. Za takozvano očesno kopel, ki je pri letoviščarjih oziroma -kah tudi v visoki čisli, pa se kajpak zelo podajo najnovejši kopalni plašči. Zlasti temno pomarančasti in rdečkasti so posrečeni in tudi imenitni — koža izgleda vse bolj rjava. Sicer se pa kopljejo le bolj otroci in pa časih celo kopalni mojster.

Za vse to je seveda treba imeti kaj pod palcem. Seveda so tudi taki, ki jim je dovolj videz. To se dogaja zlasti ob nedeljah. Takrat se z izletniško ali obratno karto pripelje dosti Ljubljančanov, ki ostanejo čez dan na Bledu in se sučejo v mednarodni družbi, kakor bi to bil njihov edini poklic. Blejčani jim tega ne zamerijo — samo, da prinesejo denar.

Vrvenja in hrupa je na Bledu dovolj. Povsem drugačna slika se ti pa nudi nekoliko višje proti Julijskim Alpam, tam pod Bogatinom s svojimi zakladi. Kdor ljubi mir in mu ni do modnih uspehov, gre v Bohinj. Že sama jezerska ravan je tako tajinstveno mirna in mračna, da človeka nehote prisili k mirnosti. Hrup bi se Bohinju ne podal in hvaležnie moramo biti oblastem, ki so s posebnimie eukrepi onemogočile, da bi se Bohinj približal Bledu. Hoteli po bohinjski dolini niso tako polni kakor na Bledu. Semkaj prihajajo le resnični prijatelji narave in taki, ki jim je mir resnično potreben. Seveda se najdejo tudi taki, ki tudi v tem vzglednem miru ne najdejo mira. Med slednje moramo tudi prištevati okoli štirideset nemških učenjakov, menda botanikov in geologov, ki so prišli v Bohinj na oddih. Vsi bregovi so jih polni. Povsod stikajo za nečem, ob kolku jim pa mahedra botanirka. Nobena žuželka, nobena travica ne uide njihovim z očali oboroženim pogledom. Posoda se polni z raznimi metulji, hrošči in kobilicami — Janezi Krstniki redivivusi. Domačini kimajo z glavami — ne gre jim to početje v glavo. Sicer pa, kaj bi jih motili, saj je dovolj tega mrčesa.

Tudi rumunščine je slišati po bohinjskih »ulicah«. Menda je letos tu toliko teh vzhodnih gostov kakor še nikdar doslej. Rumunska valuta je sicer — če so borzna poročila točna — precej šibkejša od naše, toda, če je take valute dovolj, se tudi z njo da živeti na letovišču.

Bohinj je precej drag. Ne vemo zakaj. Morda nameravajo na ta način privabiti več tujcev? Na svetu je vse mogoče in morda je ta metoda pravilna. Potrpeti je treba, čas bo to pokazal.

Morda je na Bledu in v Bohinju še kaj drugega. Vse to, kar je v teh vrsticah, je bežen opazovalec videl v teku pičlega dneva. Sicer pa brez zamere. Kdor je dober plačnik, najde milost pred bogom in tudi pred ljudmi.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.